Institutet för
språk och folkminnen

DELRAPPORT 2012-06-29

Dnr 14-2010/0889

Levande kulturarv

Delrapport om tillämpningen av Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet i Sverige

Redovisning av regeringsuppdrag Ku2010/1980/KT

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning **2**
Förord **3**

1. Sammanfattning **4**

2. Utgångspunkter **6**

2a. Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet 6
2b. Tidigare uppdrag: Förslag till nationellt genomförande av Konventionen om tryggande/skydd av det immateriella kulturarvet 8
2c. Remissvaren 9
2d. Det aktuella uppdraget 12
2e. Åtagande 12

3. Arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige **14**

3a. Tillvägagångssätt 14
3b. Arbetsgruppen 14
3c. De nationella minoriteterna 16
3d. Samverkan med övriga berörda aktörer 17
3e. Internationella perspektiv 17
3f. Information och kunskapsspridning 18
3g. Övriga särskilda insatser – Naturen för mig 19
3h. Avslutning 20

4. Nodernas arbete och organisering **21**

4a. Utveckling av nodernas ansvarsområden och delaktighet 21
4b. Nodmöten – nodernas arbetssätt 23
4c. Avslutning 25

5. Förteckningar **26**

5a. Bakgrund 26
5b. Förteckningsarbetet ur ett internationellt perspektiv 26
5c. Det svenska förteckningsarbetet - strategier och målsättningar 27
5d. Avslutning 28

6. Avslutande slutsatser och framåtblickande insatser **29**

6a. Samordning 29
6b. Ett nytt levande kulturarv! 30
6c. Konventionstexten 30
6d. Kommande insatser 31

Litteraturförteckning **33**

Bilaga 1. Arbetsgruppen 34
Bilaga 2. Deltagarförteckning – Noden Traditionell hantverkskunskap 35
Bilaga 3. Noden Traditionell hantverkskunskap – program 36
Bilaga 4. Deltagarförteckning – Noden Musik, teater och dans. 37
Bilaga 5. Noden Musik, teater och dans – program 38
Bilaga 6. Svensk översättning: Konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet – Paris den 17 oktober 2003 39

Förord

Den 26 januari 2011 ratificerade Sverige, som 134:e land, Unescos konvention om det immateriella kulturarvet. Från och med 2011 har Institutet för språk och folkminnen av regeringen fått ett treårigt uppdrag att utveckla arbetet med tillämpningen. Uppdraget ska ske i samverkan med andra berörda aktörer och mot bakgrund av de remissvar som inkommit på rapporten *Förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet* (2009).

Konventionen syftar till att säkra respekten för och öka kunskaperna om de immateriella kulturarvens betydelse. I konventionen definieras immateriella kulturarv som sedvänjor, framställningar, uttryck, kunskap och färdigheter som lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda personer erkänner som en del av sitt kulturarv. Endast immateriella kulturarv som är förenliga med mänskliga rättigheter och med de krav som ställs på ömsesidig respekt mellan lokalsamhällen, grupper och enskilda personer och på hållbar utveckling omfattas av konventionens skydd. Unescos generalkonferens antog konventionen den 17 oktober 2003 och den trädde i kraft den 20 april 2006.

Det treåriga regeringsuppdraget kring tillämpningen av konventionen ska slutredovisas senast den 15 februari 2014. Institutet för språk och folkminnen har genomfört halva uppdraget och detta dokument är den delrapport som enligt uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2012.

Uppsala i juni 2012

Ingrid Johansson Lind
Generaldirektör
Institutet för språk och folkminnen

1. Sammanfattning

Den 26 januari 2011 ratificerade Sverige Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet och gav från årsskiftet Institutet för språk och folkminnen ett treårigt uppdrag, att som samordnande myndighet utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige.

I denna rapport ges inledningsvis en bakgrund med en sammanfattning av institutets tidigare uppdrag, som redovisades i *Förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet* den 25 november 2009. I avsnittet redovisas också de remissvar som kommit in på förslaget samt det nya regeringsuppdraget. Här förtydligas även de synpunkter som har fått konsekvenser för det fortsatta arbetet samt Institutet för språk och folkminnens åtagande. Stora utmaningar ligger i att uppmärksamma alla de former av immateriella kulturarv som konventionen inbegriper och i att samordna alla de aktörer som uppdraget omfattar.

Därefter beskrivs hur institutet har gått tillväga för att utföra sitt uppdrag och de insatser som hittills genomförts. Institutet har inrättat en arbetsgrupp som bygger vidare på den grupp som utformade det tidigare förslaget. Den har efterhand utvidgats enligt skrivelsen i det nya regeringsuppdraget. Institutet har prioriterat arbetet med att forma noderna som forum för samverkan och att skapa en organisation med bred representation. Flera av de aktörer som nämns i uppdraget och de organisationer som har lämnat remissvar finns nu representerade. Institutet har också prioriterat samverkan med Sametinget och de samiska organisationerna och påbörjat arbetet med de övriga nationella minoriteterna. För att utveckla myndighetens egen kompetens och bygga nätverk inom området, såväl nationellt som internationellt, har ny kunskap inom fältet kontinuerligt byggts upp. En särskild insats består av projektet Naturen för mig, som med utgångspunkt i ett av konventionens domänområden också är ett pilotprojekt för att utveckla metoder och finna samarbetsformer.

Två huvudfrågor har speciellt behandlats under den gångna tiden, dels nodernas ansvar och organisering, dels förteckningsarbetet. Nodernas ansvarsområden har kompletterats och reviderats efter konventionstexten och påpekanden i remissvaren och förtydligas ytterligare inom ramen för varje nod. Överläggningar har hållits med ansvariga för samtliga noder. Nodernas arbete har inletts; för samtliga arrangeras minst ett möte/seminarium under 2012, två av dessa har redan genomförts. Arbetet med noderna har präglats av stort engagemang, men också av många frågor inför nodernas kommande mandat och resurser.

I artikel 12 i konventionstexten fastslås att varje konventionsstat ska upprätta en eller flera förteckningar över de immateriella kulturarv som finns inom landets territorium. Förteckningsarbetet är betydelsefullt, dels som ett sätt att synliggöra de immateriella kulturarven, dels för att det kan ge möjligheter till delaktighet. Förteckningarna ska i förlängningen utgöra en gemensam resurs som kan öka mångfalden och engagemanget samt lyfta fram och synliggöra konventionens målsättning och inriktning. Visionen är att formulera ett nytt levande kulturarv i Sverige!

Avslutningsvis sammanfattas några slutsatser så här långt och en kort beskrivning av det fortsatta arbetet med konventionen ges. Institutet föreslår dessutom ett par justeringar i den svenska översättningen av konventionstexten. Arbetet med att skapa ett brett nätverk har fått positivt gensvar, samtidigt finns flera fortsatta utmaningar. Av stor betydelse för det fortsatta implementeringsarbetet är att aktörer som verkar för ett aktivt bevarande av levande kulturarv erbjuds en jämlik samverkan. Det finns en stor konformitet i såväl remissvaren som i de igångsatta nätverken om att arbetet i Sverige bör prioritera att lyfta kulturarven framför att upprätta listor. Primära uppgifter bör vara att prioritera förteckningar, metodutveckling och vidareförande. Den organisatoriska strukturen för arbetet ska ytterligare utvecklas och flera frågor återstår. Ett nästa steg är också att utveckla Rådet för immateriella kulturarv samt Forum för metodfrågor. Inför 2013 planeras en större manifestation för det immateriella kulturarvet, vilken ska omfatta samtliga noders ansvarsområden. Efter uppdragstidens utgång ska grunden till en organisation vara lagd.

2. Utgångspunkter

2a. Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet

Vid Unescos generalkonferens 2001 beslöts att påbörja arbetet med en konventionstext om tryggande av det immateriella kulturarvet – *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Förslaget väcktes bland annat som ett resultat av utvecklingsländernas och de asiatiska länders krav på att det immateriella kulturarvet skulle ha samma möjlighet till skydd som det materiella. Konventionen antogs slutligen efter långvariga förhandlingar vid generalkonferensen 2003 och den trädde i kraft 2006. *General Assembly* (GA) består av de stater som har undertecknat konventionen och är det högsta beslutande organet. GA utfärdar strategiska riktlinjer för genomförandet av konventionen och väljer de ledamöter som ska sitta i den mellanstatliga kommittén – *the Intergovernmental Committe.* Den består av 24 medlemmar som sitter i fyra år och som väljs enligt principen om en rättvis geografisk representation. I kommitténs arbete ingår dels att ge vägledning och utfärda rekommendationer, dels att granska ansökningar och förslag till program och projekt. Kommittén förbereder även genomförandet av konventionen genom att utarbeta direktiv för användning av medel från fonden för tryggande av det immateriella kulturarvet.

Sverige ratificerade konventionen 2011 och konventionstexten har under 2012 översatts till svenska – *Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet* (Bilaga 6). I den svenska texten har begreppet ”safeguarding” översatts med ”tryggande” enligt tidigare förslag. Två saker bör emellertid påpekas. Den engelska konventionstexten skiljer tydligt mellan dels de nationella förteckningar – ”inventories” – som enligt artikel 12 ska upprättas av varje stat, dels de internationella listor – ”lists” – till vilka de medverkande staterna enligt artikel 16 och 17 kan lämna förslag. I den svenska texten har båda begreppen översatts med ”förteckning”, vilket skapar otydlighet vid tillämpningen. Vår andra synpunkt rör artikel två, där begreppet ”performing arts” har översatts med ”scenkonsterna”. Det snävar in ett begrepp som fokuserar expressiva framföranden, vilka inte nödvändigtvis sker på en scen, utan också kan äga rum i mer informella sammanhang.

Konventionen är ett tillåtande dokument vilket innebär att de flesta artiklar är formulerade på ett sätt som gör det möjligt för medlemsländerna att agera relativt fritt när det gäller att implementera konventionen i det egna landet. Samtidigt finns vissa grundläggande åtaganden som är gemensamma för samtliga medlemsländer som exem-

pelvis att vidta lämpliga åtgärder på nationell och internationell nivå för att trygga det immateriella kulturarvet.

En stat som ratificerar konventionen åtar sig att

- trygga tillvaratagandet av det immateriella kulturarvet
- upprätta förteckningar och register
- utarbeta en generell bevarandepolitik
- utse organ med särskilt ansvar för bevarandet
- ge stöd till studier och forskning för effektiva bevarandeinsatser
- genomföra juridiska, tekniska, administrativa och ekonomiska insatser.

I konventionens artikel 2 beskrivs det immateriella kulturarvet som en kraft som överförs från generation till generation och som återskapas i samklang med människans sociala och fysiska miljö. Det utgör en del av människors gemenskap och identitet och "främjar därigenom respekten för kulturell mångfald och mänsklig kreativitet." (artikel 2.1) Begreppet immateriellt kulturarv (*intangible cultural heritage)* definieras som praxis, representationer, uttryck, samt kunskaper och färdigheter ”som lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda personer erkänner som en del av sitt kulturarv”. Sedan konventionstexten skrevs har Unesco lyft fram tankar om att kultarv kan delas mellan flera nationer och att de även kan vara urbana och samtida (UNESCO 1995-2012a).

I jämförelse med världsarvskonventionen skiljer sig konventionen om det immateriella kulturarvet genom att den senare lägger vikten vid tryggandet av ett levande bruk av kulturarvet inriktat på utövande, utövare och arenor. Lokalsamhällen, grupper och individer som skapar, bevarar och vidareför det immateriella kulturarvet ska i största möjliga utsträckning involveras i bevarandearbetet.

I konventionstexten (2.2) ges exempel på områden där det immateriella kulturarvet manifesteras:

a) Muntliga traditioner och uttryck, däribland språket som förmedlare av det immateriella kulturarvet.
b) Scenkonsterna (framföranden/performanser).
c) Sociala sedvänjor, riter och högtider.
d) Kunskap och sedvänjor rörande naturen och universum.
e) Traditionell hantverksskicklighet.

Totalt har idag 143 stater ratificerat konventionen. Av de nordiska länderna har också Island (2005), Norge (2007) och Danmark (2009) skrivit under konventionen. I Norge har ABM-utvikling, på uppdrag av Kulturdepartementet, redovisat en översikt över immateriella kulturarv i Norge med en kartläggning av miljöer med sakkunskap inom konventionens olika delområden, olika immateriella kulturarvsuttryck i Norge,

existerande dokumentation, ännu inte dokumenterade områden samt definierat begrepp och särskilda skyddsbehov (*Immateriell kulturarv i Norge*, 2010). Norge stöder även genomförandet av konventionen på det internationella planet, genom att finansiera ett omfattande informationsmaterial om konventionen för internationellt bruk och genom att koordinera och finansiera ett palestinskt projekt i Betlehem. Danmark har ratificerat konventionen med förbehåll att den tills vidare inte ska tillämpas på Färöarna och Grönland. Danmarks primära motivation var en önskan att visa solidaritet med länder som inte har samma möjligheter och traditioner för skydd av immateriella kulturarv. Danmark planerar inte en direkt tillämpning av konventionen, eftersom de anser att konventionens krav redan är uppfyllda. Finland har ännu inte ratificerat konventionen. Ännu har inga immateriella kulturarv från de nordiska länderna skrivits in på någon av Unescos listor.

2b. Tidigare uppdrag: Förslag till nationellt genomförande av Konventionen om tryggande/skydd av det immateriella kulturarvet

Den svenska Regeringen beslutade den 22 januari 2009 att ge sex myndigheter/motsvarande i uppdrag att ta fram ett förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om tryggande/skydd av det immateriella kulturarvet. De sex uppdragstagarna var Institutet för språk och folkminnen, Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Stiftelsen Nordiska museet, som bildade en arbetsgrupp. I uppdraget, som skulle ske i samråd med övriga berörda aktörer, ingick en översyn av ansvarsfördelningen mellan myndigheter och andra aktörer när det gäller frågor om det immateriella kulturarvet. Regeringen beslutade även att Institutet för språk och folkminnen skulle vara sammankallande och samordna redovisningen.

I ett inledande skede skickades en webbenkät ut till ett stort antal museer samt lokala och regionala organisationer i syfte att kartlägga behov och få in synpunkter kring uppdraget. Kartläggningen ledde fram till ett antal slutsatser, som låg till grund för arbetsgruppens förslag. Förslaget koncentrerades till att gälla en organisation som skulle kunna vidta de åtgärder som kan komma att krävas i sammanhanget. Gruppen strävade inte efter att ge svar på den mängd frågor som konventionen kan aktualisera, utan föreslog istället en arbets- och ansvarsfördelning för hur sådana frågor framöver ska hanteras och besvaras. Arbetsgruppen menade att ett fortsatt arbete för att tillämpa konventionen i Sverige bör vara en uppgift för redan existerande myndigheter/liknande organisationer.

Organisatoriskt förordar arbetsgruppen en modell med en samordnande myndighet och ett antal myndigheter/motsvarande organisationer med tydligt ansvar för olika fackområden och intressesfärer som s.k. expertnoder med koppling till konventionens huvudområden. Expertnoderna ska fungera som stöd för den samordnande myndigheten

och knyta till sig aktörer inom samma område. Dessa ska i sin tur representera bevarande, dokumentation, kunskapsöverföring, utbildning, forskning, förmedling och utövande. Aktörerna kan bestå av arkiv, museer och andra kulturarvsinstitutioner, universitet, folkhögskolor, ideella föreningar och andra utövande grupper. Särskild vikt ska läggas vid att till dessa nätverk knyta institutioner, föreningar och nätverk kopplade till Sveriges minoriteter och invandvandrargrupper.

Enligt förslaget ska den samordnande myndigheten också vara ett stöd till expertnoderna vad beträffar metodiska frågor och bland annat anordna forum för metodutveckling. I detta arbete bör den samordnande myndigheten å ena sidan knyta till sig olika aktörer som arkivmyndigheter, universitet och andra utbildningsinstitutioner med flera, å andra sidan dem som har behov av metodutveckling.

Arbetsgruppen föreslår vidare inrättandet av ett råd för immateriella kulturarv i Sverige. Rådet ses som ett viktigt forum för övergripande och gränsöverskridande frågor, ett stöd för samordningsmyndigheten och med en betydande roll i arbetet med anmodade nationella förteckningar och de internationella listorna över representativa respektive hotade immateriella kulturarv. Rådet bör förutom nodmyndigheterna samt representanter från Riksarkivet och Statens kulturråd innehålla företrädare för utövare och ideella organisationer samt fristående experter. Nodansvariga myndigheter/motsvarande samt Riksarkivet och Statens kulturråd bör utse sina representanter i rådet medan övriga representanter kan utses av regeringen.

Arbetsgruppen föreslår att Institutet för språk och folkminnen får samordningsansvaret och Nordiska museet/Institutet för språk och folkminnen, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet samt Statens musiksamlingar (nuvarande Statens musikverk) genom Svenskt visarkiv blir nodansvariga myndigheter/institutioner inom sina respektive fackområden. Det gemensamma ansvaret blir att bevaka att de immateriella kulturarven tryggas och att konventionen implementeras i Sverige. Arbetet ska genomföras i samarbete med olika aktörer inom området. Arbetsgruppen redovisar även ett förslag till finansiering.

Uppdraget redovisades i november 2009 i *Förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet*.

2c. Remissvaren

Den svenska regeringen skickade den 23 april 2010 ut *Förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet* (i följande förkortat till *Förslag till nationellt genomförande*) på remiss till berörda, för synpunkter senast den 23 juli 2010. Det inkom 52 svar till Kulturdepartementet.

Enligt remissammanställningen (KU2009/2175/KT) fördelar sig remissvaren på följande sätt:

Ställer sig bakom utredningens förslag	29
Inget att erinra mot förslaget	11
Ställer sig till övervägande del bakom förslaget	3
Ställer sig tveksamma till förslaget	2
Avstår från att svara	7

Samordning, representation och organisation

Flertalet av dem som har svarat menar att det behövs samordning på nationell nivå och ställer sig bakom den förslagna organisationsmodellen med en sammanhållande myndighet, ett råd för immateriella kulturarv och fyra expertnoder. Av regeringens remissammanställning framgår också följande: ”Av de som ställer sig bakom förslaget förväntar sig de flesta nära kontakter med det föreslagna Rådet för immateriella kulturarv. Bland aktörer som föreslås bli uppmärksammade och representerade nämns studieförbunden, scenkonsten, de nationella minoriteterna, invandrade kulturer samt ideella aktörer och organisationer.” (KU2009/2175/KT, s. 3) Flera påpekar också betydelsen av att inte enbart representanter för intressen rörande dokumentering och arkivering ingår, utan även aktörer som verkar för ett bevarande av levande kulturarv. I svaren betonas vikten av att ideella aktörer och organisationer inbjuds till ett jämlikt samarbete. Vidare påpekas att i den föreslagna organisationsmodellen saknas ett område som konventionen omfattar – människors kunskaper och erfarenheter av naturen och universum.

Flera stödjer också utredningens förslag att översätta konventionens safeguarding med ordet "tryggande" istället för "skyddande" bland annat för att skilja konventionens syfte att trygga immateriellt kulturarv från det immaterialrättsliga skyddet, exempelvis upphovsrätten. Gällande frågor om immaterialrättsligt skydd framhålls betydelsen av att hålla internationella förhandlingar inom Konventionen om biologisk mångfald och WIPO i minnet.

Minoriteter

Ett ökat internationellt samarbete och att främja forskning vad gäller minoritetsgruppernas historia, två- och flerspråkighet, kommunikation o.s.v. är något som flera instanser anser vara viktigt. De påpekar att de nationella minoriteternas roll inte har uppmärksammats tillräckligt och framhåller att samernas ställning som urfolk bör lyftas fram. Vidare anförs att Sveriges åtaganden i Europarådets minoritetspolitiska konventioner, lagen om nationella minoriteter och språklagen ska beaktas. Sammantaget bör ett helhetsgrepp tas kring olika minoriteters kulturarv bland annat för att förebygga

risken att tänka kring invandrade kulturer snarare än transnationella migrationsprocesser. Som en viktig aktör ses exempelvis Mångkulturellt centrum med en bred erfarenhet av forskning och projektverksamhet kring migration och social och kulturell mångfald. Av remissvaren framgår vidare att det finns en förhoppning om ökad tilldelning av resurser för dokumentation och forskning om olika nationella minoritetsgrupper.

Listor

Konventionen ger möjlighet att nominera till listor över hotade respektive representativa kulturarv. Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens förslag som innebär ett öppet förhållningssätt, där själva insatserna är viktiga och där eventuella bidrag till listor kan utgöras av bredare områden eller kategorier som exemplifieras. För att undvika kontroverser om vem som äger rätten till ett kulturarv kan exempelvis ett gemensamt perspektiv med lokala varianter lyftas fram istället för enskilda företeelser.

Inventering, dokumentation och forskning

Det finns ett behov av att skapa arbetsgrupper med representanter från olika institutioner för att gemensamt arbeta med det immateriella kulturarvets olika delar. En övergripande inventering av länsmuseernas, de kommunala museernas, arkivens och hembygdsföreningarnas/liknande kunskaper inom det immateriella kulturarvet föreslås med syfte att få en överblick över det immateriella kulturarvet i Sverige. I ett andra steg bör en nationell handlingsplan utarbetas. Flera menar att forskningen om immateriella kulturarv är starkt eftersatt.

Fokus på vidareförande/tradering

Ett av de viktigaste sätten att säkerställa ett levande bruk är att i praktiken tillämpa, utöva och tradera kulturarvet. Det är viktigt att beakta detta i kommande beslut om organisation, finansiering och formuleringen av uppdrag till berörda institutioner. Traditionsbärare, utbildningsinstitutioner och institutioner där immateriellt kulturarv utövas praktiskt, såsom till exempel Skansen, är därför viktiga aktörer i det fortsatta arbetet.

Särskilda satsningar på vidareförande återkommer eftersom den generation som äger kunskaper inom till exempel olika traditionella hantverk går ur tiden. Kunskap riskerar således att gå förlorad för alltid om inga särskilda satsningar görs.

Resurser

Flera instanser påpekar att kostnaderna för ett genomförande av konventionen om det immateriella kulturarvet behöver utredas ytterligare. Förslaget saknar en diskussion om vad bindande åtgärder kan tänkas kosta. Remissvaren innehåller också anspråk på och förhoppningar om att det immateriella kulturarvet ska stärkas med ekonomiska insatser. Flera menar att en förutsättning för att förslaget ska kunna genomföras är att kon-

ventionsarbetet tilldelas de resurser som krävs. Vidare bör ett särskilt anslag stärka de viktigaste aktörerna inom den ideella sektorn.

Kortfattat kan de brister och behov som framträder i remissvaren sammanfattas med:

- brist på ekonomiska resurser – för insamlande, bevarade, tillgängliggörande, kunskapsöverföring och forskning
- behov av personal, utrustning och lokaler
- behov av styrmedel som stärker det immateriella kulturarvet.

2d. Det aktuella uppdraget

Den svenska regeringen beslutade 2010-12-09 att ratificera Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet och gav samtidigt i uppdrag åt Institutet för språk och folkminnen att, som samordnande myndighet, utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige. Uppdraget ska ske i samverkan med andra berörda aktörer och mot bakgrund av de remissvar som inkommit på rapporten av den 25 november 2009 och som har beskrivits i föregående avsnitt. I uppdraget ingår att säkerställa att det i den framtida organisationen för frågor gällande det immateriella kulturarvet ingår representanter för urfolket samerna, och de övriga nationella minoriteterna, scenkonsten, studieförbunden samt ideella aktörer och organisationer i övrigt. I frågor avseende det samiska immateriella kulturavet ska dessa ske i samråd med Sametinget. Institutet för språk och folkminnen ska vidare redovisa en delrapport gällande uppdraget senast den 30 juni 2012 samt en slutrapport senast den 15 februari 2014.

2e. Åtagande

Genom detta regeringsuppdrag och av remissvaren har Institutet för språk och folkminnen dragit slutsatsen att bygga vidare på och utveckla det tidigare förslaget till nationellt genomförande. Det finns en positiv samstämmighet när det gäller den grundorganisation med fyra expertnoder och det råd för immateriella kulturarv som föreslogs. Några synpunkter har särskilt beaktats. Ett par av remissvaren påpekar att några av de teman som konventionstexten pekar ut saknades i det tidigare förslaget. Såväl regeringsuppdraget som remissvaren betonar också vikten av att aktörer med olika bakgrund finns representerade, särskild vikt ska läggas vid urfolket samerna och de övriga nationella minoriteterna.

Konventionstexten är mycket vid i sin definition av immateriella kulturarv och lägger vikt vid kulturbärarnas definitionsrätt. Stora utmaningar ligger därför i att uppmärksamma alla de former av immateriella kulturarv som konventionen kan inbegripa och i

att samordna alla de aktörer som uppdraget omfattar. Institutet för språk och folkminnen åtar sig att lägga grunden till en organisation, som innefattar de tematiska huvudområden som ingår i konventionen. I detta arbete kommer vi att verka för att utpekade aktörer blir representerade. Berörda aktörers delaktighet vilar emellertid inte på motsvarande uppdrag, utan främst på eget engagemang för frågan.

3. Arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige

3a. Tillvägagångssätt

Institutets generaldirektör har beslutat att ansvaret för att leda och samordna arbetet med tillämpningen av konventionen ska förläggas till myndighetens avdelning i Göteborg och utsett arkivchef Annika Nordström som projektledare för uppdraget. Under våren 2011 rekryterades projektsamordnare Annika Sjöberg. Flera av institutets avdelningar deltar även i arbetet.

Institutet för språk och folkminnen har prioriterat arbetet med att forma noderna som forum för samverkan och att skapa en organisation med bred representation inom vars ramar vi har påbörjat arbetet med implementeringen av konventionen. Institutet har kontinuerligt byggt upp kunskap inom fältet för att såväl nationellt som internationellt utveckla myndighetens egen kompetens och bygga nätverk inom området. En pedagogisk utmaning ligger i att sprida kunskap om konventionen. Följande avsnitt beskriver arbetet med tillämpningen av konventionen fram till tiden för denna delrapport.

3b. Arbetsgruppen

Ett första steg i implementeringsarbetet har varit att skapa en organisation med bred representation och med ett gemensamt uppdrag att levandegöra, förmedla och trygga olika former av immateriella kulturarv enligt den föreslagna modellen. Institutet har beslutat att bygga vidare på den arbetsgrupp som tidigare utformade förslaget efter regeringsuppdraget från 2009 och som bestod av Nämnden för Hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd, Stiftelsen Nordiska museet samt Institutet för språk och folkminnen. Den har efter hand utvidgats enligt skrivelsen i det nya regeringsuppdraget.

Under 2011 har tre arbetsgruppsmöten hållits enligt följande: Den 10 mars 2011 hölls ett första möte med de organisationer som varit med och arbetat fram förslaget. Vid mötet diskuterades *Förslag till nationellt genomförande* i ljuset av de 52 remissvar som inkommit. Vid mötet poängterades vikten av att olika verksamheter känner delaktighet i arbetet samt att fler organisationer och ideella aktörer integreras i arbetet. Arbetsgruppen förde även en inledande diskussion kring den formella strukturen på det

förestående arbetet med att upprätta förteckningar över immateriella kulturarv. Under mötet diskuterades vidare frågan om en gemensam aktivitet som ett sätt att etablera nätverken och skapa delaktighet.

Ytterligare ett arbetsgruppsmöte hölls den 24 maj 2011 för att finna former för fortsatt samverkan. Förutom ovan nämnda representanter deltog även företrädare från Svenskt visarkiv/Statens musikverk, Sametinget, Mångkulturellt centrum, Ideell kulturallians samt Svenska Unescorådet. Under mötet betonades vikten av att integrera synpunkter och erfarenheter även från externa aktörer, traditionsbärare och utövare i arbetet. En stor utmaning ligger i att lyfta fram aspekter som handlar om utbildning, förmedling och tryggande. Ett fortsatt meningsutbyte fördes kring organisationsstrukturen varvid vikten av att diskutera denna fråga i flera steg betonades. Bland annat bör hänsyn tas till att nodernas arbetsområden griper in i varandra, vilket innebär att en och samma aktör kan komma att ingå i flera olika nätverk. Beslut fattades om ytterligare utvidgning av arbetsgruppen.

Under det senaste mötet, ett tvådagarsmöte som hölls i november 2011, diskuterades dels nodernas sammansättning kopplade till olika kulturarv/verksamhetsfält, dels det förestående arbetet med att upprätta förteckningar över immateriella kulturarv i Sverige. Utifrån föregående mötesbeslut inbjöds representanter för Riksteatern, Hantverks-laboratoriet, Sagomuseet, Ajjte, Riksförbundet för folkmusik och dans samt minoritets-språksverksamheten vid Institutet för språk och folkminnen. Under december månad 2012 kommer arbetsgruppen åter att sammankallas för att gemensamt diskutera det fort-löpande arbetet. Samtliga av arbetsgruppens medlemmar har/kommer att medverka vid minst ett nodmöte under innevarande år och kontakt fortlöpande har skett med arbetsgruppens medlemmar via e-post och/eller telefon för utbyte av synpunkter och kommentarer kring uppdraget.

Under mötet i november 2011 enades arbetsgruppen vidare om att omgående starta arbetet med att forma de noder som ska ansvara för olika delar av det immateriella kulturarvet. Sedan dess har överläggningar hållits med ansvariga för samtliga noder – Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk, Nordiska museet/Institutet för språk och folkminnen samt Riksantikvarieämbetet. Diskussionen har framförallt rört nodernas sammansättning, arbetsuppgifter och ansvarsområden. Ett inledande möte i varje nod hålls under innevarande år med början i april 2012. Under våren 2012 har två nodmöten hållits: i noden Traditionell hantverkskunskap och i noden Musik, dans och teater. Arbetet med noderna beskrivs närmare i avsnitt 4.

3c. De nationella minoriteterna

Det är av stor vikt att samtliga nationella minoriteter finns representerade i noderna. Institutet har inledningsvis prioriterat att finna vägar för samverkan med de samiska organisationerna. Ett möte med Sametinget som sammankallande myndighet har hållits i Jokkmokk våren 2012. Under mötet beslutades dels att tillsätta en samisk arbetsgrupp som ska verka för att sprida information om konventionsarbetet, dels utse samiska representanter i de olika noderna. Till det inledande mötet inbjöds främst institutioner och organisationer med ett fackansvar inom olika områden inom det samiska kulturarvet. En målsättning är att Sametingets arbete med Unesco-konventionen ska präglas av delaktighet, dynamik och öppenhet både inåt och utåt. Vikten av bred representation av Sápmi som helhet poängterades, men även att arbetet ska ske på flera nivåer, såväl politiskt och inom olika institutioner/organisationer som lokalt. Det gäller olika språkområden samt olika grupper som fjällsamer, skogssamer, nord- och sydsamer. Avslutningsvis ska Sametinget ha ett övergripande ansvar för att utse representanter till de kommande nodmötena samt sammankalla till fortsatta arbetsgruppsmöten.

De övriga nationella minoriteterna har under arbetets inledande skede representerats av Raija Kangassalo, samordningsansvarig för minoritetsspråk vid institutet. Institutets samiska arkivarie i Umeå, Henrik Barruk, är kontaktperson för den samiska och för den meänkielitalande minoriteten. Institutet medverkade i Svenska Tornedalingars Riksförbunds årskongress i april 2011 med ett anförande om Unescouppdraget. Ett informationsmöte med flera av de meänkielitalandes organisationer kommer att hållas under våren 2013 med syfte att finna bred representation i noderna och lägga grunden för fortsatt samarbete.

Institutet har ännu inte funnit vägar till en sammanhållen organisation för det romska kulturarvet. Projektledningen har deltagit i Kulturrådets romska jubileumskonferens och etablerat kontakt med ett par organisationer. Institutets avdelning i Göteborg ingår också i referensgruppen för det EU-finansierade projektet Rom san – är du rom, som startade i mars 2012. Göteborgs stadsmuseum är projektets huvudman och arbetar tätt ihop med representanter för de stora romska grupperna för att åstadkomma en attitydförändring i samhället. Samverkan rör dokumentation och levandegörande av romskt immateriellt kulturarv. Ett samarbete har även inletts med Kulturgruppen för resandefolket. Till ett av höstens nodmöten har flera romska representanter kallats.

Ett möte har hållits med företrädare för Judiska museet. Syftet var att integrera företrädare för det Judiska kulturarvet i Sverige i det pågående implementeringsarbetet. Vid mötet framgick att det finns ett starkt intresse att trygga det judiska immateriella kulturarvet i Sverige och att museet därför kommer att vara representerat vid ett nodmöte under hösten 2012. Vid Institutet för språk och folkminnen pågår även projektet Judiskt vardagsliv. Projektet syftar till att bevara, förvalta och sprida kunskap om

upplevelser och erfarenheter av att leva som judisk i Sverige, både i det förflutna och i nutid. Material insamlas från hela landet och arkiveras på Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala.

Den finska befolkningen kommer att finnas representerad i noderna. Samarbeten har inletts med Sverigefinländarnas delegation – en paraplyorganisation för den sverige-finska nationella minoriteten samt med NAMIS, forum för nationella minoriteter i Sverige. Såväl NAMIS som Sverigefinländarnas delegation kommer att vara representerade vid ett nodmöte i september 2012.

3d. Samverkan med övriga berörda aktörer

Flera av de organisationer som har lämnat remissvar, eller som nämns i svaren, finns nu representerade i arbetsgruppen eller i noderna, förutom tidigare nämnda bl.a. Svenska Unescorådet, Riksteatern, Stiftelsen Arbetets museum och Amatörkulturens samrådsgrupp. Ett par av remissinstanserna har kontaktats i särskild ordning – Mångkulturellt centrum, Skansen, Statens maritima museer samt Världskulturmuseerna. Syftet har varit att informera om konventionsarbetet, inhämta kunskap, klarlägga synpunkter från remissvaren och lägga grunden för ett engagemang i de olika noderna. Mångkulturellt centrum är exempelvis en viktig mötesplats för forskning och konstnärliga uttryck kring migration och social och kulturell mångfald. Forskning bedrivs kring frågor relaterade till internationell migration, etniska och transnationella relationer. Mångkulturellt centrum har uttryckt en önskan om att bland annat medverka i metodutvecklingsprojekt. Statens maritima museer har genom Sjöhistoriska museet ett antal nätverk inom olika områden. Av störst relevans för frågorna kring immateriellt kulturarv är samarbetet med ideella organisationer och olika organisationer som äger och använder historiskt värdefulla fartyg. Statens maritima museer kommer fortsättningsvis att ingå i noden Traditionell hantverkskunskap. Världskulturmuseerna kommer under hösten 2012 att delta i nodmötet för Muntliga traditioner och uttryck samt ritualer och högtider

3e. Internationella perspektiv

Projektledningen deltog som observatörer vid Unescos världsarvskommittés 35:e session i Paris, Frankrike, 19–29 juni 2011. Det var Sveriges fjärde och sista möte som ledamot i kommittén. För att få inblickar i det internationella arbetet anordnades dessförinnan en frågestund med Riksantikvarieämbetets handläggare, utredare Jan Turtinen. Under mötet i Paris gavs möjligheter till fördjupad kunskap om kommittéarbetet, om Unescos världsarvsarbete, om nomineringsarbetet och – inte minst – om förhandlingsstrategier i samband med framställning av förslag till Unescos olika listor.

Projektledningen har även ingått i den svenska delegationen under det fjärde mötet i den så kallade General Assembly (GA) för konventionen om det immateriella kulturarvet, den 4–8 juni 2012 på Unescos högkvarter i Paris. GA sammanträder vartannat år för att bland annat utfärda strategiska riktlinjer för genomförandet av konventionen. Vid mötet diskuterades framförallt en förändring av de operativa direktiven med hänsyn till de förslag som framfördes vid det senaste mötet i den mellanstatliga kommittén på Bali 2011. Beslut fattades bland annat om att begränsa antalet nomineringar mycket beroende på att sekretariatet inte har tillräcklig kapacitet att administrera alla inkommande förslag. Prioritet ska i fortsättningen ges till länder som har inga eller få element på den representativa listan, till förslag till listan för immateriella kulturarv i omedelbart behov av skydd samt till förslag som främjar multinationella samarbeten. Samtliga dessa ska beredas möjlighet att föra fram ett förslag varav sekretariatet kommer att välja ut ett sjuttiotal förslag utifrån kriterierna ovan.

I samband med mötet i Paris etablerades även kontakter med Svenska Unesco-delegationen, med representanter för flera länder där företeckningsarbete pågår, med talesmän för två av de nordiska länder som har ratificerat konventionen – Norge och Danmark – samt med företrädare för Finland, som enligt uppgift står i begrepp att underteckna konventionen.

3f. Information och kunskapsspridning

Information om arbetet med implementeringen har, förutom de beskrivna samverkanskanalerna, fortlöpande förmedlats via Institutet för språk och folkminnens hemsida. Information om konventionen finns även på några av de i projektet ingående institutionernas hemsidor. En folder om det svenska implementeringsarbetet har producerats och bl.a. spridits via institutets monter på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg 2011. Under perioden har två artiklar om konventionen och vårt uppdrag sammanställts (Nordström 2012, Sjöberg 2012).

För att knyta implementeringsarbetet till aktuell forskning har ett samarbete med Göteborgs universitets styrkeområde Kulturarv inletts. Ett symposium kring ”minnesforskning” hölls vid Göteborgs universitet i maj 2011. Syftet var att sammanföra "minnesforskare" från flera discipliner. Under våren 2012 har docent Valdimar Tr. Hafstein, docent i etnologi/folklore på Institutionen för samhällsvetenskap vid Islands universitet, varit gästprofessor vid Göteborgs universitet, vilket institutet också har haft fördel av. Hans avhandling behandlar den aktuella konventionen och publikationer från senare år fokuserar på kulturarv som koncept och kategori och om immaterialrätt i traditionella kulturföreteelser. Projektledningen har också hållit föreläsningar och workshops för elever inom kandidatprogrammen Ledarskap i slöjd och kulturhantverk, Institutionen för kulturvård, samt Kulturarvsstudier vid Göteborgs universitet.

För att ytterligare bygga upp kunskap och sprida information om arbetet har institutet deltagit i aktuella nätverk, konferenser och seminarier, till exempel i de av Kulturrådet arrangerade ”Hiphop, jojk och Strindberg – är kulturarven hinder eller möjligheter för den kulturella utvecklingen”, januari 2011 samt i ”Den nationella romska jubileumskonferensen”, mars 2012. Institutet har presenterat konventionsarbetet under ett seminarium vid Enheten för rättighetsfrågor inom Västra Götalandsregionen. Enheten har bland annat i uppdrag att arbeta regionalt med att skydda och stärka de fem minoriteterna. Inom ramen för ABM-samverkan i Västra Götland deltog institutet i planeringen av ABM-konferensen ”Rätten till kulturarv” den 26–27 oktober 2011, där en orientering gavs om konventionen och uppdraget. I mars 2012 redogjordes för det svenska implementeringsarbetet vid en årlig konferens för Sveriges hemslöjds-konsulenter. Projektledningen medverkade även i ett seminarium under folkmusik-festivalen i Umeå i februari 2012 under rubriken ”Levande kulturarv”.

Institutet är medlem i Riksförbundet Sveriges museer och deltog i konferensen Museernas Vårmöte, vilket hölls i Göteborg i mars 2012. Under konferensen fördes en gemensam diskussion kring dokumentation av immateriella kulturarv och Samdoks fotsatta verksamhet.

Samverkan har även skett med Slöjd i Väst och inför den internationella konferensen IOV World Youth Congress 2012 som arrangeras av Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, Västarvet och International Organization of Folk Art med stöd från Kulturrådet, Västra Götalandsregionen, Nämnden för Hemslöjdsfrågor, Svenska Unescorådet med flera parter. Avslutningsvis deltog institutet i ett seminarium på Ljungby berättarfestival om det immateriella kulturarvet i juni 2012. Under seminariet diskuterades hur sagor, sägner, anekdoter och andra berättelser, som är en viktig del av det immateriella kulturarvet, kan levandegöras och hur det muntliga berättandet kan spela en roll i dagens moderna samhälle. En orientering gavs även om institutets arbete med konventionen.

3g. Övriga särskilda insatser – Naturen för mig

Projektet Naturen för mig behandlar ett viktigt och ofta ouppmärksammat immateriellt kulturarv, nämligen hur människors vardagliga förhållningssätt till naturen ser ut i vår egen tid. Detta kulturarv rymmer såväl synsätt och kunskaper som överförts från generation till generation som perspektiv och kompetenser formade i vår egen samtid.

I samband med arbetet inför förslaget till genomförande av konventionen samlades institutets folkminnesavdelningar tillsammans med Folklivsarkivet i Lund och Nordiska museets folkminnessamling. Våra arkiv rymmer stora samlingar av olika former av immateriella kulturarv och har sedan länge arbetat med att bevara och förmedla dessa.

Med utgångspunkt i dessa samlingar och i Unescokonventionen, som särskilt framhåller människors föreställningar om naturen som ett av berörda områden, inleddes ett dokumentations- och forskningsprojekt under rubriken "Naturen för mig". I vårt äldre material är människors förhållande till naturen ett återkommande tema och med dokumentation i samtiden vill vi undersöka naturens betydelser för människor av idag.

Projektet samverkar nu med flera forskare vid landets universitet, och i synnerhet med Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Det är också ett pilotprojekt för att utveckla metoder och finna samverkansformer. Dokumentationsarbetet påbörjades 2010 med en gemensam frågelista på temat Naturen för mig. Resultaten kommer att publiceras i en antologi som ges ut under 2013.

3h. Avslutning

Inledningsfasens fokus har sammanfattningsvis varit att bygga nätverk och finna former för samverkan samt kunskapsspridning och kompetensutveckling. Två huvudfrågor har särskilt utvecklats under den gångna tiden, dels nodernas arbete och organisering, dels förteckningsarbetet. Dessa frågor behandlas i följande avsnitt.

4. Nodernas arbete och organisering

4a. Utveckling av nodernas ansvarsområden och delaktighet

Enligt *Förslag till nationellt genomförande* ska fyra expertnoder ansvara för olika fackområden. Dessa ska i sin tur knyta till sig ett nätverk av intressenter, aktörer och experter inom tillhörande område. Under arbetsprocessen har vissa förändringar av det ursprungliga förslaget skett. Bland annat har nodernas ansvarsområden kompletterats och formulerats med samma eller likartade begrepp som i konventionstexten. Nodernas olika ansvarsområden har, som påpekats i remissvaren, därigenom specificerats mer konkret. Det innebär att ansvaret fördelas enligt nedan:

a) Institutet för språk och folkminnen och Nordiska museet
Muntliga traditioner och uttryck, däribland språket som förmedlare av det immateriella kulturarvet samt sociala sedvänjor, riter och högtider
b) Nämnden för hemslöjdsfrågor
Traditionell hantverkskunskap
c) Statens musikverk: Svenskt visarkiv
Musik, dans och teater (framföranden/performanser)
d) Riksantikvarieämbetet
Kunskap och sedvänjor rörande naturen samt kulturarv som hör samman med landets materiella kulturarv och kulturmiljöer

Under arbetsgruppens möte i november 2011 lades grunden till detta reviderade förslag med Riksantikvarieämbetet som nodansvarig myndighet inom domänområdet Kunskap och sedvänjor rörande naturen, vilket inte fanns med i det tidigare förslaget. Ingen av de nodansvariga har velat ansvara för den resterade delen av området avseende kunskap och sedvänjor rörande universum.

Arbetet med att forma och utveckla noderna sker stegvis under våren och hösten 2012, då noderna med utgångspunkt i ovanstående övergripande ansvarsfördelning ytterligare förtydligar sina områden. En fortlöpande diskussion om nodernas sammansättning, struktur och ansvar, men även om tillgängliggörande, utbildning och information har skett på arbetsgruppens möten enligt följande:

Rätt förväntningar/nivå på nodernas arbete och ansvar

Det är viktigt att skapa rätt förväntningar och nivåer på nodernas ansvar och arbete som exempelvis metodutveckling, forskning, utbildning och kommunikation. Noder-

nas ansvarsområden ska i ett första steg avgränsas dels utifrån konventionen om det immateriella kulturarvet, dels utifrån *Förslag till nationellt genomförande*, först därefter ska lösningar utformas för det förestående förteckningsarbetet.

Nodernas nätverk

En inledande uppgift för noderna är att genomföra en kartläggning av de olika organisationer/aktörer som kan tänkas ingå i respektive nods nätverk. Detta arbete har genomförts i samtliga noder. Nätverken för två av noderna har exempelvis utökats med flera parter, däribland Sameslöjdstiftelsen, Mångkulturellt centrum, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, Örebro läns museum, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Statens maritima museer, Arbetets museum, Ideell kulturallians, Sveriges hantverksråd/Stiftelsen Hantverk och utbildning, Giron sámi teahter, Svenska folkdansringen, Riksförbundet för Folkmusik och Dans, Riksteatern samt Svenska Folkdansringen. Vid behov kan ytterligare kompetens adjungeras.

Ett flexibelt arbetssätt med bred representation

Det är av stor vikt att de olika nätverken har en inbyggd flexibilitet såväl vad gäller organisation som arbetssätt samt att arbetet präglas av bred representation i form av exempelvis aktiva utövare, ideella aktörer/organisationer samt olika minoriteter. Risken att falla tillbaka i gamla strukturer dvs. till redan etablerade myndigheter/organisationer är annars stor.

En gemensam strategi för metodutveckling, utbildning och forskning

Ett betydelsefullt gemensamt utvecklingsområde är metodutveckling, utbildning och forskning. Det är därför angeläget att utforma en gemensam handlingsplan som spänner över samtliga noders ansvarsområden.

Ett gemensamt samordnande forum

Ett gemensamt forum i form av ett råd som samordnar nodernas arbete och handlägger olika ärenden ska skapas enligt det ursprungliga förslaget. Detta är en fördel för hela nätverket eftersom noderna ibland arbetar med frågor som spänner över flera noder/domänområden. En gemensam fråga för rådet och noderna är vidare att utveckla internationella samarbeten och kontaktnät och då främst inom Norden.

Information – en öppen dialog i form av en webbplats

En viktig utgångspunkt genom hela arbetsprocessen är att gemensamt arbeta för att skapa bred representation och ha en kontinuerlig dialog utåt. En gemensam webbplats ska därför utformas som gör det möjligt att ta emot och bereda förslag i dialog med förslagsställarna.

4b. Nodmöten – nodernas arbetssätt

Under arbetsgruppens möte i november 2011 beslutades att omgående starta arbetet med att forma noderna. Sedan dess har överläggningar hållits med ansvariga för samtliga noder – Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk, Nordiska museet/Institutet för språk och folkminnen samt Riksantikvarieämbetet.

Den 24–25 april hölls ett första möte i nod b) Traditionell hantverkskunskap då Nämnden för hemslöjdsfrågor och Institutet för språk och folkminnen gemensamt bjöd in berörda organisationer till ett första möte (deltagarförteckning: Bilaga 2). Programmet innehöll en introduktion av konventionen inför det kommande arbetet med exempel på metodutveckling. Under mötet gavs även utrymme för diskussioner kring nodens ansvar, arbete och behov (program: Bilaga 3). Noden Traditionell hantverkskunskap ska fungera som ett forum för metodutveckling och en arena för utbildningsinsatser för att främja vidareförande av olika hantverkstraditioner. Det övergripande målet ska vara att dokumentera, tillvarata och sprida kunskap om traditionella hantverk, men även att initiera samarbeten och verka för förnyelse. Noden Traditionell hantverkskunskap ska främst uppmärksamma levande hantverkstraditioner som är mindre väl dokumenterade. Särskild uppmärksamhet riktas mot att säkerställa kunskap som bidrar till att hantverkstraditioner vidareförs.

Nämnden för hemslöjdsfrågor ska utgöra sammankallande myndighet med ansvar för arbetet. De i noden ingående parterna ska föra en kontinuerlig dialog med ytterligare institutioner/organisationer, nätverk och föreningar inom området. Några för noden prioriterade områden är det industriella samt det maritima kulturarvet. Inom det maritima området finns stora behov av tryggande/vidareförande av kunskaper om att bevara och framföra traditionsfartyg/kulturhistoriskt värdefulla båtar. En stor del av det maritima kulturarvet ägs och brukas av privatpersoner, ideella krafter och andra organisationer än de rent museala. Även många industrimiljöer är idag hotade vilket innebär att en mängd kunskaper riskerar att gå förlorade om inga insatser görs.

Sammanfattningsvis ska arbetet inom noden Traditionell hantverkskunskap riktas mot att dokumentera, tillvarata och sprida kunskap om traditionella hantverksmetoder med fokus på levande kulturarv, men även att verka för förnyelse och skapa nya arenor för samverkan såväl nationellt som internationellt. Särskilt fokus ska riktas mot att säkerställa kunskaper som bidrar till att hotade hantverkstraditioner vidareförs genom dokumentation, utbildning och metodutveckling. Arbetet ska även involvera institutioner/föreningar/nätverk som riktar sig mot barn och unga, aktiva traditionsbärare, hantverkare, olika konstnärliga utbildningar samt representanter för olika branscher.

Mötesdeltagarna enades om att under rubriken Levande traditionell hantverkskunskap göra följande preliminära indelning:

- Hemtekniker/vardagskunskap som exempelvis textilt arbete, tvätt och hushållsarbete
- Hemslöjd/slöjd
- Skråhantverk
- Industriellt hantverk
- Husbyggnad/träbyggnadstekniker

Ett nytt möte kommer att hållas hösten 2012.

Ytterligare ett inledande möte i nod c), Musik, dans och teater, hölls den 24 maj 2012 då Statens musikverk, Svenskt visarkiv och Institutet för språk och folkminnen gemensamt bjöd in berörda organisationer (deltagarförteckning: Bilaga 4). Programmet innehöll främst en introduktion inför det kommande gemensamma arbetet med exempel på metodutveckling och olika utmaningar. Under mötet gavs även utrymme för en kort diskussion kring arbetsformer i noden varvid betydelsen av att involvera olika ungdomsorganisationer, nya former av ideella föreningar samt invandrargrupper i arbetet betonades (program: Bilaga 5). Ett nytt tvådagarsmöte kommer att hållas i Uppsala i november 2012, då noden ska praktisera förteckningsarbete utifrån konventionens direktiv och tillfälle kommer att ges till mer ingående diskussioner kring nodens fortsatta arbete.

Nordiska museet och Institutet för språk har gemensamt planerat arbetet i nod a), som ska ansvara för muntliga traditioner och uttryck, däribland språket som förmedlare av det immateriella kulturarvet samt sociala sedvänjor, riter och högtider. Nodens ansvar kommer även att omfatta mattraditioner. Ett första möte kommer att hållas i Uppsala den 20 september 2012, då ett stort antal organisationer kommer att bjudas in, bland annat företrädare för samtliga nationella minoriteter, Folklivsarkivet i Lund, Statens Världskulturmuseer, Ideell kulturallians, Berättarnätverk Sverige, Riksarkivet, Länsmuseernas samarbetsråd, Stockholms universitet, Svenska kyrkan, studieförbunden/Folkbildningsförbundet, hembygdsrörelsen, Försvarets traditionsnämnd, Grythyttan och Centrum för barnkultur. Ett seminarium i anslutning till konventionsarbetet kommer att hållas på Nordiska museet i början av december.

I Nod d), med ansvarsområde om kunskap och sedvänjor rörande naturen samt kulturarv som hör samman med landets materiella kulturarv och kulturmiljöer, hölls ett möte den 19 mars 2012 med Riksantikvarieämbetet (RAÄ) för att diskutera nodens sammansättning och det nya ansvarsområdet, kunskap och sedvänjor rörande naturen. Under mötet diskuterades svårigheterna att avgränsa vissa delar av detta område gentemot exempelvis traditionell hantverkskunskap och muntliga traditioner. Det nya

ansvarsområdet kan fungera i förhållande till Riksantikvarieämbetets roll som nationell kulturarvsmyndighet och det aktuella uppdraget med Farokonventionen, Europarådets ramkonvention för att utveckla riktlinjer för kulturarv och kulturmiljö i dagens Europa. Mötet beslutade att bjuda in aktörer inom området till ett första nodmöte i oktober 2012.

4c. Avslutning

Arbetet med noderna har präglats av stort engagemang, men också av många frågor inför nodernas kommande mandat och resurser. De fyra expertnoderna ska även vara representerade i det råd, som enligt det ursprungliga förslaget ska inrättas.

5. Förteckningar

5a. Bakgrund

I de åtaganden som gäller den nationella nivån och som är gemensamma för samtliga medlemsländer ingår att trygga det immateriella kulturarvet genom att upprätta nationella förteckningar och register, att utarbeta en plan för bevarande samt att utse organ med särskilt ansvar för bevarandet.

I artikel 12 i konventionstexten fastslås att varje konventionsstat ska, på ett sätt som är anpassat till den egna situationen, upprätta en eller flera förteckningar över de immateriella kulturarv som finns inom landets territorium. Dessa ska kontinuerligt uppdateras. Enligt artiklarna 16–18 har Sverige därefter, på den internationella nivån, möjlighet att nominera, dels till listan för kulturarv i speciellt behov av tryggande, The List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding, vilken riktar sig mot specifikt hotade kulturarv, dels till den representativa listan, The Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity, med en mer allmängiltig inriktning och vilken har som mål att återspegla det immateriella kulturarvets mångfald och väcka insikt om dess unika värde (UNESCO 2011). Därutöver finns en lista över goda metodiska exempel. En grundregel är dock att inget kan nomineras till Unescos listor utan att först finnas med på en nationell förteckning. Arbetet med att upprätta förteckningar är därför grundläggande för det fortsatta arbetet med konventionen.

5b. Förteckningsarbetet ur ett internationellt perspektiv

Unesco har inget egentligt överordnat regelverk som reglerar det nationella förteckningsarbetet. Arbetsprocessen ser helt olika ut i skilda länder. De flesta medlemsländer använder i stort sett liknande så kallade domäner (kategorier) som de som anges i konventionen, och som ligger till grund för våra noder. I de flesta fall systematiseras arbetet utifrån Unescos kriterier för den representativa listan. I vissa länder vilar förteckningsansvaret på en expertkommitté, andra länder har upprättat digitala plattformar där kulturbärarna integrerats i arbetsprocessen. I bland annat Estland, Belgien och Österrike utförs arbetet av en institution som tar emot nomineringar varefter de granskas av en expertkommitté. Risken med detta tillvägagångssätt är dock att de som enligt konventionstexten ska ha definitionsrätten, dvs. kulturbärarna, inte i tillräckligt hög grad integreras i processen. Mexiko har valt en mer interaktiv och

lokalt anpassad strategi med en digital plattform där kulturbärarna själva har möjlighet att lämna förslag.

Norge kommer enligt sin utredning om ”Immateriell kulturarv i Norge” (2010) att hämta lösningar från båda tillvägagångssätten. De kommer också att lägga stor vikt vid förteckningsarbetet som ett sätt att bredda och synliggöra det immateriella kulturarvet. Danmark har lagt ansvaret för att upprätta förteckningar på Dansk Folkemindesamling.

5c. Det svenska förteckningsarbetet - strategier och målsättningar

I Sverige ska den samordnande myndigheten, enligt *Förslag till nationellt genomförande*, ha huvudansvaret för att identifiera och definiera olika delar av det immateriella kulturarvet. Myndigheten ska även ha en överblick över förteckningsarbetet och svara för att förteckningarna uppdateras. I detta arbete intar de i noderna ingående parterna en viktig roll. Det ska tilläggas att svenska arkiv, föreningar och organisationer i allmänhet redan har upprättat register över befintliga samlingar. Samtidigt saknas ännu dokumentation kring många levande, immateriella kulturarv. Inom varje enskild nod finns en grundläggande kunskap samlad om befintliga samlingar, dokumentation och kulturella uttryck inom respektive fält, samtidigt är det viktigt att betona att tonvikten i förteckningsarbetet ska ligga på förmedling av levande kulturarv som dels är mindre väl dokumenterade, dels riskerar att gå förlorade om inga insatser görs.

Sverige kan enligt artikel 12 genomföra förteckningsarbetet på ett sätt som är anpassat till rådande förhållanden. Då immateriella kulturarv till sin karaktär är föränderliga ska detta betraktas som en fortlöpande process. Inledningsvis koncentreras arbetet på att hitta en hållbar gemensam metodik/strategi för att fastställa kulturarvens status med fokus på kulturbärarnas definitionsrätt och att tydliggöra olika organisationers åtaganden och ansvar. Vem ska ytterst ta ansvar för kulturarv som inte är platsbundna?

Projektgruppen har vid flera tillfällen diskuterat utmaningar i det förestående arbetet med att skapa förteckningar och i förlängningen att eventuellt nominera till listor. Under rubrikerna ”Utmaningar” samt ”Samordning, genomförande och tillämpning av konventionen i Sverige” ges i *Förslag till nationellt genomförande* en övergripande orientering om det förestående arbetet:

> En utgångspunkt för det fortsatta arbetet med konventionens genomförande i Sverige bör vara att inte betrakta något som fasta, slutgiltiga former, utan att kontinuerligt bevara, förmedla och föra vidare utan att låsa fast. Våra immateriella kulturarv måste också i framtiden kunna förmedla olika tiders, platsers och människors sätt att tänka.

Vid arbetsgruppens möte i november 2011 enades gruppen om att förteckningsarbetet är betydelsefullt både som ett sätt att synliggöra de immateriella kulturarven och för att det kan ge möjligheter till delaktighet. Det övergripande målet är att öppna vägen för en demokratiskt förankrad arbetsprocess och att formulera ett nytt kulturarv med ett ökat synliggörande av de nationella minoriteterna. Arbetsgruppen har enats om att utgångspunkten för förteckningsarbetet är att i första hand fokusera dels på gränsöverskridande kulturarv, dels på områden som är mindre väl dokumenterade. Det fördes vidare en diskussion kring kulturarvens starka symboliska betydelser och vikten av att utforma en gemensam strategi för handläggning av förslag av kontroversiell karaktär.

5d. Avslutning

Det är viktigt att arbetet med att upprätta förteckningar över immateriella kulturarv i Sverige betonas och utvecklas vidare. Förteckningsarbetet har också närmare diskuterats i de två noder som har haft möten under våren 2012. Förteckningarna ska i förlängningen utgöra en gemensam resurs som kan öka mångfalden och engagemanget samt lyfta fram och synliggöra konventionens målsättning och inriktning. Visionen är att formulera ett nytt levande kulturarv i Sverige!

6. Avslutande slutsatser och framåtblickande insatser

6a. Samordning

Uppdragets inledande hälft har framförallt inriktats mot att engagera och samordna alla de olika aktörer som uppdraget omfattar samt att bygga upp och sprida kunskap om konventionen och dess implementering. Institutet har prioriterat arbetet med att få igång verksamheten i de fyra noderna och att medverka till en organisation för det samiska kulturarvet. Arbetet med att skapa ett brett nätverkssamarbete har fått positivt gensvar, samtidigt finns flera fortsatta utmaningar.

Uppdraget att samordna – och i förlängningen engagera – alla de aktörer som ingår utgör en stor utmaning och har tagit mycket tid i anspråk. Institutet har, trots återkommande försök, hittills inte lyckats att få någon representation från studieförbunden med i noderna. För tillfället representeras dessa genom Ideell kulturallians.

Konventionstexten lägger stor tonvikt på kulturbärarnas och ideella krafters definitionsrätt och medverkan. Icke-statliga organisationer, så kallade Non-governmental organizations (NGO), har en framträdande roll på det internationella planet (artikel 19) och varje stat uppmanas att involvera dem i det nationella arbetet (artikel 11). I Operational Directives for the Implementation of the Convention for Safeguarding of the Intangible Heritage (III.2.1) förtydligas detta:

> In conformity with Article 11 (b) of the convention, State Parties shall involve the relevant non-governmental organizations in the implementation of the Convention, inter alia in identifying and defining intangible cultural heritage and in other appropriate safeguarding measures, in cooperation and coordination with other actors involved in the implementation of the Convention (UNESCO 2011).

I *Förslag till nationellt genomförande* framhålls explicit att relationen mellan expertnoden och de ideella aktörerna ”ska vara tydligt överenskommen, reglerad och bygga på jämlikhet”. Detta är också något som återkommer i remissvaren. Av stor betydelse för det fortsatta implementeringsarbetet är således att aktörer som verkar för ett aktivt bevarande av levande kulturarv bereds fortsatt möjlighet att delta i arbetet samt att ideella aktörer och organisationer erbjuds en jämlik samverkan. Engagemanget för att delta i arbetet har hitintills varit stort och en drivkraft är möjligheten att få medverka till

att formulera ett gemensamt kulturarv, men vi tror att det i förlängningen krävs ytterligare incitament.

Till frågan om ekonomiska förutsättningar för att främja de ideella krafternas medverkan kommer vi att återkomma i slutrapporten och i Institutet för språk och folkminnens budgetunderlag för 2014–2016. Likaså till frågan om medel för samordning och särskilda insatser. Såväl det tidigare förslaget som remissvaren visar på tillgångar, men också på brister och behov, vilket också överensstämmer med återkommande inlägg under arbetsgrupps- och nodmöten. En annan oklar fråga rör de aktuella nodmyndigheternas mandat.

6b. Ett nytt levande kulturarv!

Det finns en stor konformitet i såväl remissvaren, som i de igångsatta nätverken, att arbetet i Sverige bör prioritera att lyfta kulturarven framför att lista och att vi i likhet med Norge ska satsa på förteckningar som ett sätt att synliggöra, förankra och engagera. Konventionen fokuserar ytterst på utövad kunskap och tryggandet ligger i att denna kunskap kan leva vidare. Därför måste en primär uppgift vara, som diskuterats i hantverksnoden, att prioritera metodutveckling och vidareförande samt att lyfta fram och understödja goda exempel. Unesco har också en internationell lista över metodiskt goda exempel. Detta utesluter inte att det också finns ett visst intresse för att nominera till listor över representativa respektive hotade kulturarv. Från samiskt håll har exempelvis framförts önskemål om att nominera i samverkan med hela Sápmi. Institutet menar att vi inte ska utesluta svenska nomineringar i framtiden. Vi ska emellertid hålla konventionens bakgrund i minnet och, i likhet med Sveriges hållning inför nomineringar till världsarvslistan, vara återhållsamma. Ytterligare en möjlighet för Sverige är att verka internationellt, vilket vi återkommer till i slutrapporten.

En stor pedagogisk utmaning ligger i att sprida kunskap om konventionen. Konventionsnamnet är långt och omfattar ett svårt begrepp – det immateriella kulturarvet. Många har svårt att ta till sig detta. Under arbetets gång har föreslagits att i dialog med den stora allmänheten istället använda begreppet ”levande kulturarv”.

6c. Konventionstexten

Under arbetets gång har vi återkommande informerat om skillnaden mellan de förteckningar som varje stat ska upprätta och de listor till vilka vi kan nominera. Därför är det djupt olyckligt att den svenska översättningen av konventionstexten inte håller isär dessa grundläggande begrepp. Det är också av stor vikt att konventionens tematiska

områden stämmer överens med de ursprungliga intentionerna. Med utgångspunkt i detta föreslår vi att den svenska översättningen ses över enligt följande:
”Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity” (artikel 16) översätts med ”En representativ lista över mänsklighetens immateriella kulturarv” och
”List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding” (artikel 17) översätts med “En lista över de immateriella kulturarv som har behov av omedelbart tryggande”.

Vi föreslår också att begreppet ”Performing arts” (artikel 2) översätts med ”framföranden (performanser)”.

6d. Kommande insatser

Ännu återstår frågor omkring det förestående arbetet med förteckningar och listor över representativa respektive hotade kulturarv. En fortlöpande diskussion kring nomineringsprocessen och dess formella struktur kommer att föras efterhand som arbetet med att organisera nodernas sammansättning tar en fastare form. Projektledningen planerar även att delta i konventionens nästa kommittémöte, på Grenada i november 2012, för att få en djupare inblick i det internationella arbetet med granskning av ansökningar samt insatser genom program och projekt för att trygga det immateriella kulturarvet.

Under 2012 kommer alla noder att ha hållit minst ett möte/seminarium. Två av noderna kommer att hålla sitt andra möte under hösten 2012, den ena kommer att pröva förteckningsarbete, den andra kommer att prioritera metoder för vidareförande. Samverkan med de nationella minoriteterna kommer att intensifieras under den resterande uppdragstiden.

Nästa steg inriktas mot rådet för immateriella kulturarv. Enligt *Förslag till nationellt genomförande* ska ett råd inrättas, där de fyra expertnoderna – Nordiska museet/Institutet för språk och folkminnen, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Statens musikverk och Riksantikvarieämbetet – samt Riksarkivet och Statens kulturråd finns representerade. Rådet ska även bestå av utövare, ideella föreningar och fristående experter, vilka förslagsvis ska utses av regeringen. Institutet för språk och folkminnen har kallat berörda institutioner till ett möte i augusti 2012 för att diskutera rådets sammansättning, ansvar och arbetsuppgifter.

Samtliga i arbetsgruppen medverkar vid minst ett nodmöte under året. I december möts arbetsgruppen på nytt. På dagordningen står uppföljning av nodernas ansvar och organisation, förteckningsarbetet, förhållandet mellan noderna och rådet samt forum för metodutveckling.

Under 2013 kommer institutet att utveckla och fördjupa arbetet med konventionen samt mer formellt behandla nomineringsprocessen till listorna. Under året planeras en större manifestation för det immateriella kulturarvet, som en gemensam aktivitet, där företrädare för samtliga noder ingår. Resultatet av projektet Naturen för mig redovisas i bokform. Vid 2013 års utgång ska grunden till en organisation vara lagd.

Litteraturförteckning

ABM utvikling (2010). Immateriell kulturarv i Norge. En utredning om UNESCOs konvensjon av 17 oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. Tillgänglig: http://www.regjeringen.no/upload/KUD/Kulturvernavdelingen/Rapporter_Utredninger/Immateriell_kulturarv_i_Norge_AMBU_2010.pdf

Institutet för språk och folkminnen (2011-2012). Förslag till nationellt genomförande av UNESCO:s konvention om skydd av det immateriella kulturarvet. Tillgänglig: http://www.sofi.se/6079

Nordström, Annika (2012). Hur ska vi tillämpa konventionen om det immateriella kulturarvet? [Elektronisk] I: När bläcket har torkat. Vad gör vi nu? Svenska Unescorådets konferens om Unescos kulturkonventioner. Tillgänglig: http://www.sofi.se/10727

Regeringskansliet (2011-2012). Remissammanställning avseende rapporten: Förslag till nationellt genomförande av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet. Tillgänglig: http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/81/91/94a40e51.pdf

Regeringskansliet (2011-2012). Remissvar på rapport från Institutet för språk och folkminnen. Tillgänglig: www.regeringen.se/sb/d/14034

Sjöberg Annika, (under tryckning). Att bevara ett levande bruk. Hantverkslaboratoriet i samarbete med Kulturvård vid Göteborgs universitet, 2012.

UNESCO (2011). Basic Texts of the 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Tillgänglig: http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001897/189761e.pdf

BILAGA 1

Arbetsgruppen

Arbetsgruppen har under 2011 - 2012 haft följande sammansättning:

Gunnar Almevik, Hantverkslaboratoriet
Anna-Karin Andersson, Ideell kulturallians
Henrik Barruk, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå
Camilla Brodin, Riksarkivet, Landsarkivet i Göteborg
Katarina Ek-Nilsson, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala
Jonas Engman, Nordiska museet
Lars Farago, Riksförbundet för Folkmusik och Dans
Per Gustavsson, Sagomuseet
Banafsheh Hejazi, Riksteatern
Charlotte Hyltén-Cavallius, Mångkulturellt centrum/Stockholms universitet
Susanne Idivuoma, Sametinget
Ingrid Johansson Lind, Institutet för språk och folkminnen
Raija Kangassalo, Institutet för språk och folkminnen, Språkrådet
Sunna Kuoljok, Ajjte
Dan Lundberg, Statens musikverk, Svenskt visarkiv
Kerstin Lundman, Svenska Unescorådet/Utbildningsdepartementet
Gert Magnusson, Riksantikvarieämbetet
Leif Nilsson, Institutet för språk och folkminnen, Namnarkivet i Uppsala
Annika Nordström, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg
Susanne Nylund Skog, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala
Eva Ohlsson, Nämnden för hemslöjdsfrågor
Annika Sjöberg, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg
Ulrika Sjöberg, Institutet för språk och folkminnen
Ulrika Sturesdotter Andersson, Riksarkivet
Per Svensson, Kulturrådet
Jan Turtinen, Riksantikvarieämbetet
Stina Westerberg, Statens musikverk

BILAGA 2

Deltagarförteckning – Noden Traditionell hantverkskunskap

Gunnar Almevik, verksamhetsledare – Hantverkslaboratoriet
Börje Hagman, utbildningsansvarig – Sveriges hantverksråd, Stiftelsen Hantverk och utbildning
Kerstin Andersson Åhlin, generalsekreterare – Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund
Mari-Ann Nutti, VD – Sameslöjdsstiftelsen
Cortina Lange, chef kulturhistoriska avdelningen – Skansen
Karin Blent, kulturhistoriska avdelningen – Skansen
Lars Petersson, hemslöjdskonsulent – Örebro läns museum
Torsten Nilsson, intendent – Arbetets museum
Anneli Palmsköld, utbildningsansvarig – Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet
Mia Lindgren, hemslöjdskonsulent – Slöjd i Väst
Renée Rudebrant, rektor – Sätergläntan, Hemslöjdens gård
Annika Nordström, arkivchef – Institutet för språk och folkminnen
Annika Sjöberg, samordnare – Unescos konvention om det immateriella kulturarvet, Institutet för språk och folkminnen
Eva Ohlsson, kanslichef – Nämnden för hemslöjdsfrågor

BILAGA 3

Noden Traditionell hantverkskunskap – program

Tid: 24 – 25 april 2012 10.00 – 15.00 Plats: Sätergläntan, Insjön

Kl. 13.00 Presentation: Var och en gör en kort presentation av sin organisation. Fundera även på: Vad har ni för förväntningar på nodarbetet och vad vill ni bidra med?

Kl. 14.00 Konventionen: Annika Nordström från Institutet för språk och folkminnen ger en grundläggande genomgång av konventionen och institutets uppdrag.

Kl. 15.30 Gruppdiskussion – Hur kan vi gemensamt identifiera, ringa in och avgränsa nodens arbetsuppgifter? Vad är mest angeläget? Vilka områden bör prioriteras för att trygga, sprida, föra vidare, metodutveckla, dokumentera traditionell hantverkskunskap? Är noden representativ? Vilka ytterligare nätverk har respektive organisation? Hur kan noden bedriva sitt arbete?

Kl. 18.30 Rundvandring på Sätergläntan. Rektor Renée Rudebrant presenterar skolan och visar runt.

Onsdagen den 25 april 2012 kl. 08.30 Vi inleder med tre korta inspel som väcker tankar kring hur man kan bedriva arbetet med konventionen:

- ”Hur kan man arbeta ungt och internationellt med traditionell hantverkskunskap?” - International Organization of Folk Art World Youth Congress hålls i Sverige sommaren 2012 – Mia Lindgren, hemslöjdskonsulent och projektledare.
- ”Hantverkare emellan” - En modell för att förmedla kunskap. Gunnar Almevik, verksamhetsledare vid Hantverkslaboratoriet.
- ”Perspektiv på traditionell hantverkskunskap som kulturarv”. Anneli Palmsköld, ansvarig för kandidaprogrammet Ledarskap i slöjd och kulturhantverk vid Institutionen för kulturvård.

Kl. 09.30 Introduktion till förmiddagens diskussion kring förteckningar, listor och goda metodiska exempel. Annika Nordström och Annika Sjöberg från Institutet för språk och folkminnen.

Kl. 10.15 Gruppdiskussion – Hur kan vi arbeta med förteckningar och goda metodiska exempel?

Kl. 11.15 Kommande möten – Hur tar vi nästa steg? Vilka önskemål finns inom noden?

BILAGA 4

Deltagarförteckning – Noden Musik, teater och dans.

Alf Arvidsson, professor – Institutionen för kultur och medievetenskaper – Umeå universitet
Maria Bojlund, VD och verksamhetsledare – CEO – Eric Sahlström Institutet
Lars Farago, förbundssekreterare – Riksförbundet för Folkmusik och Dans (representerar även Ideell kulturallians)
Banafsheh Hejazi, verksamhetsutvecklare – Riksteatern
Raija Kangassalo, koordinator för minoritetsspråksverksamheten – Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen
Dan Lundberg, arkivchef – Svenskt visarkiv, Statens musikverk
Krister Malm, professor, ordförande – The Swedish National Committee of International Council for Traditional Music
Mats Nilsson, docent – Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet
Annika Nordström, arkivchef – Institutet för språk och folkminnen
Anna Nyander, forskningsarkivarie – Dansarkivet, Svenskt visarkiv
Björn Olsson, samordnare – Svenska Folkdansringen
Annika Sjöberg, samordnare – Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet – Institutet för språk och folkminnen
Tommy Sjöberg, ljudarkivarie – Folkmusikens hus
Krister Stoor, universitetslektor – Umeå universitet
Karin Strand, forskningsarkivarie – Svenskt visarkiv, Svenska visakademien
Per Svenson, utredare – Statens kulturråd

Ej närvarande:
Stina Elg – Riksförbundet Lokalrevyer i Sverige
Charlotte Hyltén-Cavallius, forskningsledare – Mångkulturellt centrum
Ellen Marit Labba, teaterproducent – Giron sámi teahter
Ingela Thalén, ordförande – Svenska Folkdansringen

BILAGA 5

Noden Musik, teater och dans – program

Torsdagen den 24 maj 2012 10.00 – 15.00
Plats: Svenskt visarkiv, Statens musikverk, Torsgatan 19, Stockholm

Kl. 10.00 Presentation: Var och en gör en kort presentation av sin organisation. Fundera även på: Vad har ni för förväntningar på nodarbetet och vad vill ni bidra med?

Kl. 10.30 – 12.00 Unescos konvention om det immateriella kulturarvet: Annika Nordström från Institutet för språk och folkminnen ger en grundläggande genomgång av konventionen och institutets uppdrag.

12.00 – 13.00 Lunch

13.00 – 14.30 Kort introduktion till eftermiddagens gruppdiskussioner:

Vilka områden bör prioriteras för att trygga, sprida, föra vidare, metodutveckla, dokumentera musik, teater och dans?

- Är noden representativ?
- Hur kan noden bedriva sitt arbete?
- Vilka nätverk har din förening/organisation?
- Vad kan din organisation/förening bidra med?

Gemensam diskussion.
14.30 – 15.00 Hur tar vi nästa steg?

BILAGA 6

Svensk översättning: Konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet – Paris den 17 oktober 2003

Generalkonferensen för Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, nedan kallad Unesco, som håller sitt trettioandra möte i Paris från den 29 september till den 17 oktober 2003,

som hänvisar till gällande internationella instrument om mänskliga rättigheter, särskilt 1948 års allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1966 års internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och 1966 års internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter,

som anser att det immateriella kulturarvet är av stor betydelse för kulturell mångfald och en garanti för hållbar utveckling, som det understryks i Unescos rekommendation om bevarande av traditionsenlig kultur och folklore 1989, i Unescos allmänna förklaring om kulturell mångfald 2001 och i Istanbul-deklarationen 2002, som antogs av kulturministrarnas tredje rundabordsmöte,

som anser att det finns ett starkt ömsesidigt beroende mellan det immateriella kulturarvet och det materiella kultur- och naturarvet,

som erkänner att den pågående globaliseringen och de sociala förändringarna, tillsammans med de nya förutsättningar som skapas för dialog mellan lokalsamhällen, inbegripet intolerans, även allvarligt hotar att försämra, skingra och förstöra det immateriella kulturarvet, särskilt till följd av en brist på resurser för att trygga detta arv,

som är medveten om den allmänna önskan om och det gemensamma intresset av att trygga mänsklighetens immateriella kulturarv,

som erkänner att lokalsamhällen, särskilt ursprungsbefolkningarnas lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda personer spelar en väsentlig roll för framställningen, tryggandet, underhållet och omskapandet av det immateriella kulturarvet och därigenom bidrar till att berika den kulturella mångfalden och den mänskliga kreativiteten,

som konstaterar att Unescos verksamhet är av stor betydelse när det gäller att upprätta normativa instrument till skydd för kulturarvet, särskilt 1972 års konvention om skydd för världens kultur- och naturarv,

som vidare konstaterar att det ännu inte finns något bindande multilateralt instrument om tryggandet av det immateriella kulturarvet,

som anser att gällande internationella avtal, rekommendationer och resolutioner om kultur- och naturarvet i själva verket måste utökas och kompletteras med nya bestämmelser om det immateriella kulturarvet,

som anser att det finns ett behov av att bygga upp ett bättre medvetande, särskilt bland de yngre generationerna, om betydelsen av det immateriella kulturarvet och dess tryggande,

som anser att det internationella samfundet och parterna i denna konvention tillsammans bör bidra till tryggandet av detta arv i en anda av samarbete och ömsesidighet,
som erinrar om Unescos program om det immateriella kulturarvet, särskilt förklaringen om mästerverk som ingår i mänsklighetens muntliga och immateriella kulturarv,

som anser att det immateriella kulturarvet har en ovärderlig roll när det gäller att föra människor närmare varandra och främja utbyte och förståelse mellan dem, antar denna konvention den 17 oktober 2003.

I. Allmänna bestämmelser

Artikel 1 Konventionens syften
Denna konventions syften är
a) att trygga det immateriella kulturarvet,
b) att säkerställa att berörda lokalsamhällens, gruppers och enskilda personers immateriella kulturarv respekteras,
c) att höja medvetandet på lokal, nationell och internationell nivå om det immateriella kulturarvets betydelse och säkerställa uppskattningen av det,
d) att främja internationellt samarbete och bistånd.

Artikel 2 Definitioner
I denna konvention avses med

1. immateriellt kulturarv: sedvänjor, framställningar, uttryck, kunskap, färdigheter – liksom tillhörande tillvägagångssätt, ändamål, artefakter och kulturella miljöer - som lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda personer erkänner som en del av sitt kulturarv.

Detta immateriella kulturarv, som överförs från generation till generation, omskapas

ständigt av lokalsamhällen och grupper i samspel med omgivningen och naturen och i förhållande till historien och ger dem en känsla av identitet och kontinuitet, och främjar därigenom respekten för kulturell mångfald och mänsklig kreativitet. För de syften som avses i denna konvention ska endast beaktas sådant immateriellt kulturarv som är förenligt med gällande instrument om mänskliga rättigheter och med de krav som ställs på ömsesidig respekt mellan lokalsamhällen, grupper och enskilda personer och på hållbar utveckling.

2. Det immateriella kulturarvet enligt definitionen i punkt 1 förekommer bland annat inom följande områden:

a) Muntliga traditioner och uttryck, däribland språket som förmedlare av det immateriella kulturarvet.
b) Scenkonsterna.
c) Sociala sedvänjor, riter och högtider.
d) Kunskap och sedvänjor rörande naturen och universum.
e) Traditionell hantverksskicklighet.

3. tryggande: åtgärder som syftar till att säkerställa det immateriella kulturarvets fortbestånd, däribland identifiering, dokumentering, forskning, bevarande, skydd, främjande, förbättring, överföring, särskilt genom formell och icke-formell utbildning, samt förnyelse av de olika aspekterna av detta arv.

4. konventionsstat: en stat som är bunden av denna konvention och för vilken konventionen har trätt i kraft.

5. Konventionen gäller på motsvarande sätt de territorier som avses i artikel 33, som blir parter i konventionen i enlighet med bestämmelserna i den artikeln. I så måtto omfattar termen konventionsstat också dessa territorier.

Artikel 3 Förhållande till andra internationella instrument
Ingen bestämmelse i denna konvention ska tolkas så att

a) den förändrar statusen för eller minskar skyddsnivån enligt 1972 års konvention om skydd för världens kultur- och naturarv för objekt som ingår i världsarvet, och som det immateriella kulturarvet är direkt knutet till eller
b) den påverkar en konventionsstats rättigheter och skyldigheter enligt ett för den staten bindande internationellt instrument som avser immateriella rättigheter eller utnyttjande av biologiska eller ekologiska resurser.

II. Konventionens organ

Artikel 4 Konventionsstaternas generalförsamling
1. Härmed inrättas konventionsstaternas generalförsamling, nedan kallad generalförsamlingen. Generalförsamlingen är denna konventions högsta beslutande organ.
2. Generalförsamlingen ska sammanträda i ordinarie möte vartannat år. Den får sammanträda i extraordinarie möten om den själv beslutar det eller på begäran av den mellanstatliga kommittén för tryggande av det immateriella kulturarvet eller av minst en tredjedel av konventionsstaterna.
3. Generalförsamlingen ska anta sin egen arbetsordning.

Artikel 5 Mellanstatliga kommittén för tryggande av det immateriella kulturarvet
1. En mellanstatlig kommitté för tryggande av det immateriella kulturarvet, nedan kallad kommittén, inrättas härmed inom Unesco. Den ska bestå av företrädare för 18 konventionsstater, vilka väljs av de konventionsstater som sammanträder i generalförsamlingen, när konventionen har trätt i kraft enligt artikel 34.
2. Antalet stater som är medlemmar av kommittén ska utökas till 24 när antalet konventionsstater uppgår till 50.

Artikel 6 Val och mandatperiod för medlemmar av kommittén
1. Principerna om rättvis geografisk fördelning och rotation ska följas vid val av medlemmar till kommittén.
2. Kommitténs medlemmar ska väljas för en period av fyra år av de konventionsstater som sammanträder i generalförsamlingen.
3. Mandatperioden för hälften av kommitténs medlemmar som utsetts vid det första valet ska dock begränsas till två år. Dessa medlemmar utses genom lottdragning vid det första valet.
4. Generalförsamlingen ska vartannat år förnya hälften av kommitténs medlemmar.
5. Generalförsamlingen ska även välja så många medlemmar till kommittén som krävs för att besätta vakanser.
6. En medlem av kommittén får inte väljas för två på varandra följande mandatperioder.
7. Medlemmarna av kommittén ska som sina företrädare utse personer med hög kompetens inom de olika områden som ingår i det immateriella kulturarvet.

Artikel 7 Kommitténs uppgifter
Utan att det påverkar kommitténs övriga bemyndiganden enligt konventionen har den följande uppgifter:

a) Att främja konventionens syften samt uppmuntra och övervaka dess tillämpning.
b) Att ge anvisningar om bästa praxis och ge rekommendationer om åtgärder för att trygga det immateriella kulturarvet.
c) Att utforma och för godkännande underställa generalförsamlingen förslag beträffande

användningen av fondens medel i enlighet med artikel 25.
d) Att söka medel för att öka sina tillgångar och vidta nödvändiga åtgärder i detta syfte i enlighet med artikel 25.
e) Att utforma förslag till anvisningar för tillämpningen av denna konvention och underställa dessa generalförsamlingen för godkännande.
f) Att i enlighet med artikel 29 granska konventionsstaternas rapporter och göra en sammanställning av dem för generalförsamlingen.
g) Att i enlighet med de objektiva urvalskriterier som ska utarbetas av kommittén och godkännas av generalförsamlingen pröva och besluta om framställningar från konventionsstaterna avseende
i) upptagande i förteckningarna och bland förslagen enligt artiklarna 16-18 och
ii) beviljande av internationellt bistånd i enlighet med artikel 22.

Artikel 8 Kommitténs arbetsformer
1. Kommittén ansvarar inför generalförsamlingen och ska rapportera all verksamhet och alla beslut till den.
2. Kommittén ska anta sin egen arbetsordning med två tredjedels majoritet av medlemmarna.
3. Kommittén kan tillfälligtvis inrätta de rådgivande organ som den anser nödvändiga för att fullgöra sina uppgifter.
4. Kommittén kan bjuda in offentliga och privata organ samt enskilda personer med erkänd kompetens inom det immateriella kulturarvets olika områden för samråd i särskilda frågor.

Artikel 9 Ackreditering av rådgivande organisationer
1. Kommittén ska lämna generalförsamlingen förslag till ackreditering av icke-statliga organisationer med erkänd kompetens inom området för det immateriella kulturarvet, vilka ska fungera som rådgivare till kommittén.
2. Kommittén ska också lämna förslag till generalförsamlingen om kriterier och former för ackrediteringen.

Artikel 10 Sekretariatet
1. Unescos sekretariat ska biträda kommittén.
2. Sekretariatet ska förbereda generalförsamlingens och kommitténs dokumentation och utarbeta förslag till dagordning för deras möten samt se till att besluten verkställs.

III. Tryggande av det immateriella kulturarvet på nationell nivå

Artikel 11 Konventionsstaternas roll
Varje konventionsstat ska
a) vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tryggandet av det immateriella kulturarv som finns inom dess territorium,

b) i enlighet med artikel 2.3 identifiera och definiera de olika inslag av immateriellt kulturarv som finns inom statens territorium i samråd med lokalsamhällen, grupper och berörda icke-statliga organisationer.

Artikel 12 Förteckningar

1. För att säkerställa identifiering i syfte att trygga det immateriella kulturarvet ska varje konventionsstat, på ett sätt som är anpassat efter egna förhållanden, upprätta en eller flera förteckningar över det immateriella kulturarv som finns inom dess territorium. Dessa förteckningar ska regelbundet aktualiseras.
2. I de periodiska rapporter som konventionsstaterna avger till kommittén i enlighet med artikel 29 ska vederbörliga uppgifter om sådana förteckningar ingå.

Artikel 13 Övriga åtgärder för tryggande av det immateriella kulturarvet

Varje konventionsstat ska, för att säkerställa tryggandet, utvecklingen och främjandet av det immateriella kulturarv som finns inom dess territorium, sträva efter att

a) bedriva en politik som syftar till att främja det immateriella kulturarvets funktion i samhället och införliva tryggandet av detta arv i samhällsplaneringen.
b) utse eller inrätta ett eller flera behöriga organ för tryggandet av det immateriella kulturarv som finns inom dess territorium.
c) främja vetenskapliga, tekniska och konstnärliga undersökningar och forskningsmetoder i syfte att åstadkomma ett effektivt tryggande av det immateriella kulturarvet, särskilt sådant arv som är hotat.
d) vidta lämpliga rättsliga, tekniska, administrativa och ekonomiska åtgärder som syftar till att
i) främja inrättandet av eller satsningar på organ för utbildning i hur det immateriella kulturarvet bör hanteras och hur det överförs via sådana fora och miljöer där det framförs eller kommer till uttryck,
ii) säkerställa tillgängligheten till detta kulturarv samtidigt som sedvanan beträffande tillgängligheten till vissa aspekter av detta kulturarv respekteras och
iii) inrätta organ för dokumentation av det immateriella kulturarvet samt underlätta tillgängligheten till dessa.

Artikel 14 Utbildning, medvetandegörande och kapacitetsuppbyggnad

Konventionsstaterna ska med alla lämpliga medel sträva efter att

a) säkerställa erkännandet av, respekten för och befrämjandet av det immateriella kulturarvet i samhället, särskilt genom
i) program för utbildning, medvetandegörande och information riktad till allmänheten, särskilt till ungdomar,
ii) särskilda utbildningsprogram inom de berörda lokalsamhällena och grupperna,
iii) aktiviteter för kapacitetsuppbyggnad i syfte att trygga det immateriella kulturarvet,

särskilt bevarandefrågor och forskning och
iv) informella metoder för kunskapsöverföring.
b) hålla allmänheten informerad om det hot som det immateriella kulturarvet är utsatt för och om de aktiviteter som pågår i syfte att tillämpa denna konvention.
c) främja utbildning i syfte att skydda sådana natur- och minnesmiljöer som behövs för att det immateriella kulturarvet ska kunna komma till uttryck.

Artikel 15 Lokalsamhällens, gruppers och enskilda personers deltagande
Varje konventionsstat ska, inom ramen för sina åtgärder för att trygga det immateriella kulturarvet, arbeta aktivt för att lokalsamhällen, grupper och, i tillämpliga fall, enskilda personer som skapar, underhåller och överför detta arv ska vara delaktiga och ges inflytande i dess hantering.

IV. Tryggande av det immateriella kulturarvet på internationell nivå

Artikel 16 En representativ förteckning över mänsklighetens immateriella kulturarv
1. Kommittén ska på förslag av berörda konventionsstater upprätta, aktualisera och offentliggöra en representativ förteckning över mänsklighetens immateriella kulturarv för att detta arv ska bli mer synligt och för att höja medvetandet om dess betydelse samt för att främja en dialog där kulturell mångfald respekteras.
2. Kommittén ska utforma kriterierna för upprättandet, aktualiseringen och offentliggörandet av förteckningen över det immateriella kulturarvet. Kriterierna ska underställas generalförsamlingen för godkännande.

Artikel 17 Förteckning över det immateriella kulturarv vars tryggande kräver omedelbara åtgärder
1. I avsikt att vidta lämpliga åtgärder för tryggande av det immateriella kulturarvet ska kommittén upprätta, aktualisera och offentliggöra en förteckning över immateriellt kulturarv som kräver omedelbara åtgärder och ta upp det i förteckningen på begäran av den berörda konventionsstaten.
2. Kommittén ska utforma och för godkännande förelägga generalförsamlingen kriterierna för upprättandet, aktualiseringen och offentliggörandet av förteckningen.
3. Vid fall som kräver ytterst brådskande åtgärder - ett begrepp vars objektiva kriterier ska godkännas av generalförsamlingen på förslag av kommittén - får kommittén ta upp ett uttryck för det berörda kulturarvet i en sådan förteckning som avses i punkt 1 i samråd med den berörda konventionsstaten.

Artikel 18 Program, projekt och aktiviteter för tryggande av det immateriella kulturarvet
1. På förslag av konventionsstaterna och i enlighet med kriterier som kommittén

definierar och generalförsamlingen godkänner, ska kommittén regelbundet välja ut och främja nationella, delregionala och regionala program, projekt och aktiviteter för tryggande av det immateriella kulturarvet som bäst anses leva upp till denna konventions principer och syften med beaktande av utvecklingsländernas särskilda behov.
2. I detta syfte ska kommittén ta emot, pröva och godkänna framställningar om internationellt bistånd från konventionsstater för utformning av sådana förslag.
3. Kommittén ska biträda genomförandet av sådana projekt, program och aktiviteter genom att sprida upplysningar om bästa praxis på det sätt som kommittén ska fastställa.

V. Internationellt samarbete och bistånd

Artikel 19 Samarbete
1. I denna konvention ska det internationella samarbetet bland annat anses innefatta informations- och erfarenhetsutbyte, gemensamma initiativ och upprättande av en mekanism förbistånd till konventionsstaterna för deras satsningar på att trygga det immateriella kulturarvet.
2. Konventionsstaterna erkänner, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i nationell lagstiftning, sedvanerätt eller sedvänjor, att tryggandet av det immateriella kulturarvet är av allmänt intresse för mänskligheten och åtar sig i detta syfte att samarbeta på bilateral, delregional, regional och internationell nivå.

Artikel 20 Det internationella biståndets ändamål
Internationellt bistånd får lämnas för dessa ändamål:

a) Tryggande av sådant arv som är upptaget i förteckningen över immateriellt kulturarv och som kräver brådskande skyddsåtgärder.
b) Upprättande av förteckningar enligt artikel 11 och 12.
c) Stöd till program, projekt och aktiviteter som utförs på nationell, delregional och regional nivå i syfte att trygga det immateriella kulturarvet.
d) Andra ändamål som kommittén anser nödvändiga.

Artikel 21 Former för internationellt bistånd
Det bistånd som kommittén beviljar en konventionsstat ska lämnas i enlighet med de anvisningar som förutses i artikel 7 och den överenskommelse som det hänvisas till i artikel 24. Biståndet kan ha följande form:

a) Utredningar om olika aspekter av tryggande.
b) Tillhandahållande av experter och yrkesutövare. c) Utbildning av all nödvändig personal.
d) Utarbetande av normer och andra åtgärder. e) Uppbyggnad och drift av infrastruktur.

f) Tillhandahållande av utrustning och sakkunskap.
g) Andra former av ekonomiskt och tekniskt bistånd, däribland, om det är lämpligt, beviljande av lån till låg ränta och donationer.

Artikel 22 Villkor för internationellt bistånd
1. Kommittén ska utveckla ett förfarande för prövning av framställningar om internationellt bistånd och ange vilka uppgifter som ska ingå i dessa, såsom planerade åtgärder, erforderliga insatser och en uppskattning av kostnaderna.
2. I brådskande fall ska framställningar om bistånd prövas av kommittén med förtur.
3. Kommittén ska genomföra de undersökningar och samråd som bedöms vara nödvändiga för beslutsfattandet.

Artikel 23 Framställningar om internationellt bistånd
1. En konventionsstat får göra en framställning till kommittén om internationellt bistånd för att trygga det immateriella kulturarv som finns inom dess territorium.
2. En sådan framställning får också göras gemensamt av två eller flera konventionsstater.
3. Framställningen ska innehålla de uppgifter som anges i artikel 22.1 och nödvändig dokumentation.

Artikel 24 Mottagande konventionsstaters roll
1. I enlighet med bestämmelserna i denna konvention ska det internationella biståndet regleras enligt en överenskommelse mellan den mottagande konventionsstaten och kommittén.
2. Utgångspunkten är att den mottagande konventionsstaten, utifrån sina resurser, ska bidra till kostnaderna för de åtgärder för tryggande av det immateriella kulturarvet för vilka internationellt bistånd lämnas.
3. Den mottagande konventionsstaten ska avge en rapport till kommittén om hur det bistånd, som har mottagits för att trygga det immateriella kulturarvet, har använts.

VI. Fond för det immateriella kulturarvet

Artikel 25 Fondens struktur och tillgångar
1. Härmed upprättas en ”Fond för tryggande av det immateriella kulturarvet”, nedan kallad fonden.
2. Fonden ska bestå av fondmedel enligt Unescos finansreglemente.
3. Fondens tillgångar ska bestå av a) bidrag från konventionsstaterna,
b) medel som anvisats för ändamålet av Unescos generalkonferens,
c) bidrag, donationer eller legat från i) andra stater,
ii) organisationer och program i Förenta nationernas system, särskilt Förenta nationernas utvecklingsprogram (UNDP), samt andra internationella organisationer,

iii) offentliga eller privata organ eller enskilda personer, d) eventuell ränta på fondmedel,
e) medel från insamlingar och intäkter från evenemang som anordnas till förmån för fonden och
f) alla andra tillgångar som är tillåtna enligt fondens stadga, som ska utarbetas av kommittén.
4. Beslut om kommitténs användning av tillgångarna ska fattas på grundval av riktlinjer antagna av generalförsamlingen.
5. Kommittén får ta emot bidrag och andra former av bistånd för allmänna eller särskilda ändamål som hänför sig till bestämda projekt, under förutsättning att de har godkänts av kommittén.
6. Bidrag till fonden får inte förenas med politiska, ekonomiska eller andra villkor som är oförenliga med denna konventions syften.

Artikel 26 Konventionsstaternas bidrag till fonden
1. Utan att det inverkar på frivilliga tilläggsbidrag åtar sig konventionsstaterna att minst vartannat år till fonden betala ett bidrag vars storlek, i form av en enhetlig procentsats som är gemensam för alla stater, ska fastställas av generalförsamlingen. Generalförsamlingens beslut ska fattas
med enkel majoritet av närvarande och röstande konventionsstater som inte har avgivit en förklaring enligt punkt 2 i denna artikel. En konventionsstats bidrag får under inga omständigheter överstiga 1 procent av dess bidrag till Unescos ordinarie budget.
2. Varje stat som avses i artikel 32 eller 33 i denna konvention kan dock när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument förklara att den inte ska vara bunden av bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel.
3. En konventionsstat som har avgivit en förklaring enligt punkt 2 i denna artikel ska sträva efter att återta denna genom att underrätta Unescos generaldirektör. Återtagandet av förklaringen träder dock inte i kraft med avseende på den statens obligatoriska bidrag förrän den dag då den påföljande generalförsamlingen öppnas.
4. För att kommittén effektivt ska kunna planera sinverksamhet ska bidragen från konventionsstater som har avgivit en förklaring enligt punkt 2 i denna artikel betalas regelbundet minst vartannat år och i möjligaste mån motsvara de bidrag de skulle ha betalat om de hade varit bundna av bestämmelserna i punkt 1.
5. En konventionsstat som är i dröjsmål med betalningen av sitt obligatoriska eller frivilliga bidrag för det löpande året och för det omedelbart föregående kalenderåret ska inte kunna väljas till medlem av kommittén. Denna bestämmelse gäller dock inte det första valet. Mandattiden för en sådan stat som redan är medlem av kommittén ska upphöra vid det val som avses i artikel 6.

Artikel 27 Frivilliga ytterligare bidrag till fonden
Konventionsstater som önskar lämna frivilliga bidrag utöver dem som avses i artikel 26 ska så snart som möjligt meddela kommittén så att den kan planera sin verksamhet med

hänsyn till detta.

Artikel 28 Internationella insamlingskampanjer
Konventionsstaterna ska i möjligaste mån stödja internationella insamlingskampanjer som anordnas till förmån för fonden under beskydd av Unesco.

VII. Rapporter

Artikel 29 Rapporter från konventionsstaterna
Med beaktande av de former och den periodicitet som kommittén bestämmer, ska konventionsstaterna avge en rapport till kommittén om de lagstiftande, administrativa och andra åtgärder som vidtagits för denna konventions tillämpning.

Artikel 30 Rapporter från kommittén
1. Kommittén ska, med utgångspunkt i sin verksamhet och på grundval av konventionsstaternas rapporter enligt artikel 29, avge en rapport till generalförsamlingen vid varje möte.
2. Unescos generalkonferens ska tillställas denna rapport.

VIII. Övergångsbestämmelse

Artikel 31 Förhållandet till förklaringen om mästerverk som ingår i mänsklighetens muntliga och immateriella kulturarv
1. Innan denna konvention träder i kraft ska kommittén ta upp de mästerverk som förklarats ingå i mänsklighetens muntliga och immateriella kulturarv i förteckningen över mänsklighetens immateriella kulturarv.
2. Upptagandet av dessa mästerverk i förteckningen över mänsklighetens immateriella kulturarv ska inte på något sätt påverka kriterierna för framtida införanden som beslutas enligt artikel 16.2.
3. Inga ytterligare förklaringar kommer att göras efter denna konventions ikraftträdande.

IX. Slutbestämmelser

Artikel 32 Ratifikation, godtagande och godkännande
1. Denna konvention ska ratificeras, godtas eller godkännas av stater som är medlemmar i Unesco i enlighet med deras respektive konstitutionella förfaranden.
2. Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument ska deponeras hos Unescos generaldirektör.

Artikel 33 Anslutning

1. Denna konvention ska vara öppen för anslutning av alla stater som inte är medlemmar i Unesco och som av organisationens generalkonferens bjuds in att ansluta sig till den.
2. Konventionen ska även vara öppen för anslutning av territorier med fullständigt internt självstyre som erkänts som sådana av Förenta nationerna men som inte har uppnått fullständig självständighet enligt generalförsamlingens resolution 1514 (XV) och som har behörighet att besluta om de frågor som omfattas av denna konvention, däribland behörighet att ingå avtal om sådana frågor.
3. Anslutningsinstrumentet ska deponeras hos Unescos generaldirektör.

Artikel 34 Ikraftträdande

Denna konvention träder i kraft tre månader efter dagen för deponering av det trettionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet men endast i förhållande till de stater som har deponerat sina respektive ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument på eller före denna dag. I förhållande till varje annan stat träder konventionen i kraft tre månader efter det att staten i fråga deponerat sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

Artikel 35 Federala eller icke-enhetliga konstitutionella författningar

Följande bestämmelser ska gälla för konventionsstater som har en federal eller icke-enhetlig författning:

a) Vad beträffar bestämmelser i denna konvention vars genomförande faller under den federala eller centrala lagstiftande myndighetens jurisdiktion, ska den federala eller centrala regeringens skyldigheter vara desamma som för de konventionsstater som inte är förbundsstater.
b) Vad beträffar bestämmelserna i denna konvention vars genomförande faller under enskilda delstaters, länders, provinsers eller kantoners jurisdiktion som enligt sin federala författning inte har skyldighet att stifta lagar, ska den federala regeringen upplysa de behöriga myndigheterna i sådana stater, länder, provinser eller kantoner om nämnda bestämmelser och rekommendera att de antas.

Artikel 36 Uppsägning

1. Varje konventionsstat kan säga upp konventionen.
2. Uppsägning ska ske genom ett skriftligt dokument, som ska deponeras hos Unescos generaldirektör.
3. Uppsägningen träder i kraft tolv månader efter mottagandet av den skriftliga uppsägningen. Den ska inte på något sätt inverka på den uppsägande statens ekonomiska förpliktelser förrän den dag då uppsägningen träder i kraft.

Artikel 37 Depositarie
Unescos generaldirektör ska i egenskap av depositarie för denna konvention underrätta de stater som är medlemmar av organisationen, de stater som inte är medlemmar av organisationen som avses i artikel 33 samt Förenta nationerna om deponering av alla ratifikations-, godtagande-, godkännande- och anslutningsinstrument som avses i artikel 32 och 33 och om uppsägningar enligt artikel 36.

Artikel 38 Ändringar
1. En konventionsstat får genom skriftligt meddelande till Unescos generaldirektör föreslå ändringar i konventionen. Generaldirektören ska delge alla konventionsstater ändringsförslagen. Om minst hälften av konventionsstaterna, inom sex månader från dagen för delgivningen av ändringsförslagen, är positivt inställda till förslagen i sina svar, ska generaldirektören lägga fram ändringsförslagen vid generalförsamlingens nästa möte för diskussion och eventuellt antagande.
2. Ändringar ska antas med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande konventionsstater.
3. När ändringar i denna konvention har antagits ska de underställas konventionsstaterna för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning.
4. Ändringar ska träda i kraft tre månader efter deponeringen av de instrument som avses i punkt 3 i denna artikel av två tredjedelar av konventionsstaterna, men endast för konventionsstater som har ratificerat, godtagit, godkänt eller anslutit sig till ändringarna. Därefter ska ändringen i fråga träda i kraft för varje konventionsstat som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till den tre månader
efter dagen för statens deponering av sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande eller anslutningsinstrument.
5. Det förfarande som anges i punkt 3 och 4 ska inte gälla ändringar i artikel 5 rörande antalet medlemmar i kommittén. Dessa ändringar träder i kraft den dag de antas.
6. En stat som tillträtt denna konvention efter ikraftträdandet av ändringar i enlighet med punkt 4 i denna artikel ska, om inte annan avsikt anmäls, anses
a) som en part i konventionen med dessa ändringar och
b) som en part i den oförändrade konventionen i förhållande till andra konventionsstater, som inte är bundna av ändringarna.

Artikel 39 Giltiga texter
Denna konvention har upprättats på arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska, vilka sex texter är lika giltiga.

Artikel 40 Registrering
I enlighet med artikel 102 i Förenta nationernas stadga ska denna konvention registreras hos Förenta nationernas sekretariat på begäran av Unescos generaldirektör. Upprättad i Paris den 3 november 2003 i två autentiska exemplar som undertecknats av ordföranden i generalkonferensens trettioandra möte och av Unescos generaldirektör. Dessa båda

kopior ska deponeras i Unescos arkiv.
Bestyrkta kopior ska tillställas alla stater som avses i artiklarna 32 och 33 samt Förenta nationerna.

Ovanstående text är konventionens autentiska text, härigenom vederbörligen antagen av Unescos generalkonferens vid dess trettioandra möte, som hölls i Paris och förklarades avslutat den 17 oktober 2003.
Till bekräftelse härav har de undertecknade undertecknat denna konvention den 3 november 2003.

Ordföranden i generalkonferensen Generaldirektören